

sosyalist yol

Tüstav Arşiv
Orhan SİLİER
Bağışı

sosyalist parti kuruldu

ÜN EMEKÇ

TÜSTAV

YOLA ÇIKARKEN

Sosyalist Yol, bilimin yolu. Bilimin yolu da gerçeklerin yoludur. Söz konusu olan gerçekler toplum gerçekleri. Toplum bizim toplumumuz; dünyanın öteki toplumlarıyla etki-tepki halinde bulunan bizim toplumumuz. Bundan çıkan sonuç şudur ki, Sosyalist Yol, bizim toplumsal gerçeklerimizin, dış dünya toplumsal gerçeklerinin etki-tepkisi ile çizdiği, ama öncelikle bizim gerçeklerimizin çizdiği yolu belirtmeğe çalışacaktır.

Türkiye geri bırakılmış bir toplum. İki yüz yıldır yapılan deneyler Türkiye'nin kapitalizm yolundan ilerleyemeyeceğini ortaya koymuştur. İkiyüz yıldır uygulanan reformlar, Türkiye'yi geri bırakılmışlıktan kurtaramamıştır. Bu gerçeği kabul etmek zorundayız. Ekonomi bilimi bunun nedenini açıklıyor: Geri bırakılmış toplum, ekonomisi ve giderek politikası bağımlı olan toplumdur. Ekonomisi yabancı tekellere bağlıdır; Dışa bağlı kesimler, ulusal ekonominin öteki kesimleri aleyhine şişmiştir. Ekonomik büyümesi, dengesiz, uyumsuzdur ve frenlenmiştir. Ekonomisinin dışa bağımlılığını sürdürecektir, aksak total gelişebilmek için, sömürücülerinden aldığı kredilerin faizini, amortismanını ve royalti'lerini ödemek zorundadır. Donatım mallarını, teknolojiyi gene aynı sömürücülerden ve onların saptadığı ağır koşullarda sağlamak zorundadır. Anlaşılması kolaydır ki, yabancı tekeller ona sadece kendi ekonomilerinin tarımsal ürünler ve ilk maddelerle beslenmesi görevini verdiklerinden, yatırımları buna göre ayarlarlar. Teknolojinin aşılması olanını yollarlar. Bu işleri yürüten işbirlikçiler yabancı tekellerin yerli araçlarıdır. Bunlar yabancılar hesabına çevirdikleri dolaplardan büyük vurgunlar vururlar. Ve tabii bu durumun sürüp gitmesini isterler.

Geri bırakılmış toplumun politikası da bağımlıdır. Ekonomisi hangi emperyalist devletin elinde ise, politikası da onun doğrultusundadır. İkili ya da çok yanlı anlaşmalarla emperyalist cephenin bir pazarı, bir ileri karakolu durumuna getirilmiştir. Gerici, tutucu elemanların iktidar olduğu bu toplumlarda, emekçi halk yığınları

nın kurtuluş hareketleri acımasız biçimde ezilmek istenir. Emperyalizmle emekçi yığınlar arasındaki çelişki her gün öylesine derinleşmektedir ki, sonunda emperyalizm de, işbirlikçileri de yenilmekten kurtulamazlar.

Türkiye bu durumdan kurtulmak için, tarihteki ilk kurtuluş savaşını verdi. Ne var ki, savaş alanlarında kazandığı savaşı, ekonomik, politik alanlarda tamamlamadığı için, emperyalizmin yeniden ağına düştü. Şimdi ikinci ulusal kurtuluş dönemini yaşıyor. Mücadelemiz Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçilerine karşıdır. Karşımızda Amerikaya dayanan burjuvazi var; toprak ağaları var; Bürokrasi var.

Bizi emperyalizme bağlayan bağları koparmak; kapitalist ilişkilere son vermek ve kapitalist olmıyan planlı bir kalkınma yolu izleyerek bağımsız Türkiye sosyalizmine yönelmek doğrultusunda yayın yapacağız. Bize bilim yol göstermektedir. Türkiye'nin kapitalist olmıyan bir kalkınma yolu izlemesinin zorunlu olduğunu; kurtuluşun sosyalizmde olduğunu bize bilim söylüyor. İzleyeceğimiz yolu kendimizin bulgulamamız gerektiğini ve ilerde kurulacak sosyalizmin bize özgü biçimde o'acağı nı da bilim söylüyor. Bilime dayanan sosyalist teori, toplumların ekonomik ve sosyal gelişmeleri bakımından farklı düzeylerde bulduklarını; ulusal geleneklerinin, özellikle politik geleneklerinin de farklı olduğunu; dolayısıyla ekonomik - sosyal bir sistem olan sosyalizmin, bu sosyal gerçekler karşısında farklı biçimler alacağını söylüyor. Gene sosyalist teoriye göre, toplumlar, değişen «raslantı uyumluluk» ları karşısında bulduklarından, sosyalizmi kurmak için izlenecek yol da ister istemez farklı olacaktır.

Sosyalist Yol, tüm bu etmenleri değerlendirmeğe çalışarak yayın yapacaktır. Bilime dayalı sosyalist teori, bize ışık tutmaktadır. Sosyal olayları, bilim adamları gibi değerlendirmeğe çalışacağız. Doğmacılıkla, sekterlikle, şemacılıkla da, revizyoncu'uk, reformculukla da mücadele edeceğiz. Bilime dayalı Sosyalist teoriyi, bilimsel bir teori olarak kullanacağız.

Sosyalist Yol, işçilerimize, köylülerimize, kol emekçilerimize, sosyalist gençlerimize hizmet amacıyla yola çıkıyor. Yol göstericimiz sosyalist teoridir. Yolumuz yurt ve dünya gerçekleri...

SOSYALİST YOL

Sosyalist partilerin doğuşu, bölünmeler ve dayanışma

SOSYALİST PARTİLERİ KAPİTALİZMİN ÇELİŞKİLERİ DOĞURUR.

Sosyalist Partiler toplumun yaşantısı dar boğazlara girdiği ve gelişmesi sürekli olarak aksadığı zaman kurulur. Yani Sosyalist Partiler bir fantazi olarak kurulmaz. Sosyalist Partiler, topluma objektif bir ihtiyacın belirmesi sonucunda kurulur. Dünya tarihini tetkik ettiğimiz zaman, Sosyalist Partilerin, kapitalist toplumların iç çelişkilerinin tahammül edilmez bir hal aldığı zamanlarda ortaya çıktığı görülür. Memleketimiz için de bu böyle olmuştur. Türkiye'de ilk Sosyalist Parti hepimizin bildiği gibi 1910'da kuruldu. 1910 da Osmanlı İmparatorluğu çöküş döneminin sonuna gelmişti. Ve en azından 150 yıldan beri batı kapitalizminin bir açık pazarı halinde bulunduğu tür türlü çelişkiler içinde bocalayıp durmaktaydı. Ve bu zorunluğu zamanın yöneticileri açık seçik sezmeseler bile, çıkış yolunun, kapitalist ilişkilerden kurtulmak olduğu hususu, objektif olarak etkisini duyurmaktaydı. Bundan ötürüdür ki, 1910'da bir Sosyalist Partisi kuruldu. Sosyalist Partiler, aslında kapitalist düzeni değiştirmek isteyen partilerdir. Bizde de Osmanlı Sosyalist Fırkası; tüzüğünde, programında bunu açıkça söylememiş bile olsa, Osmanlı toplumunun dışa bağlı kapitalist bir yöntem içinde bulunmasına bir itirazdı. Osmanlı Sosyalist Fırkasının serüvenini burada sizlere hikaye edecek değilim. Ancak Osmanlı İmparatorluğunun, o zamanın kurulu düzeni ile yaşamayacağı gerçeğinin, tarihi koşullar biçiminde ortaya çıkmış olması, 1910'dan kısa bir süre sonra Türk toplumunun, yaşayabilmek için bir bağımsızlık savaşı, bir Kurtuluş Savaşı yapmak zorunda kalması ile de Kanıtlanmıştır. Nitekim o tarihlerde, savaşımızın emperyalizme karşı, kapitalizme karşı topyekün bir mücadele olduğu, büyük önderin ağzından dünyaya ilân edilmiştir. 1921'de Atatürk bizim bir halk devleti olduğumuzu, İstiklâl Savaşımızın da bir yaşam kavgası, emperyalizme, «bizi yutmak isteyen emperyalizme ve bizi mahvetmek isteyen kapitalizme karşı», bir ölüm - Kalım savaşı olduğunu kesinlikle ifade etmiştir.

Bu sözler, yani Kurtuluş Savaşının emperyalizme karşı ve kapitalizme karşı bir savaş olduğu sözü, Atatürk'ün bu söy'evinden kısa bir süre sonra «Halkçılık bildirisini» adıyla tarihe geçen, Türkiye Büyük Meclisinin kabul ettiği ve bir çeşit Anayasa taslağı olan belgede de tekrarlanmış, TBMM'nin emperyalizm ve kapitalizmle sonuna kadar savaşmayı başlıca amaç bildiği ifade edilmiştir. Demek ki, içeriği bakımından ulusal Kurtuluş Savaşımız emperyalizme karşı idi. Kapitalizme karşı idi. Emperyalizmin boyunduruğunu reddediyordu. Ne var ki, savaş yıllarında açık seçik ifade edilen bu politika, savaş kazandıktan sonra, henüz çekirdek halinde bulunan burjuva sınıfının etkisi, toprak ağalarının etkisi yüzünden, kurtuluş savaşlarındaki anti-kapitalist, anti-emperyalist niteliğini kaybetti. Ve İzmir İktisat Kongresinde, Türkiye'nin kapitalizmi benimsediği ilân edildi. Hatta bizi sömürmemek(!) şartıyla yabancı sermayeye de kapılarımızın açık olduğu belirtildi.

200 YILDIR NEDEN BOCALIYORUZ ?

Gerçekler değişmez. İzmir İktisat Kongresi sömürmeyen sermayeden söz etti diye, sermaye sömürücü niteliğini kaybetmez. Ama politikayı belirleyen egemen güçler, baskın sınıflar, kendi çıkarları zaviyesinden Türkiye'de kapitalizmin gelişmesini yeğ gördüler. Ve aradan 53 sene geçti. Osmanlı İmparatorluğunda ilk reform hareketi başladığından bu yana ise, 200 yıl'a yakın bir zaman geçti. Osmanlı İmparatorluğunda neden bir takım reform hareketleri gerekli görüldü? Toplumun bunalımdan kurtarmak, yaşatmak için. Çünkü toplum artık hızla çöküyordu. Toplum niye yaşayamaz hale gelmişti? Çünkü batı kapitalizminin boyunduruğuna girmisti. Osmanlı İmparatorluğu bir yarı-sömürge haline düşmüştü. açık pazar haline gelmişti. Binaenaleyh toplumun yaşayabilmesi için, önce şu kesilmiş olan şah damarının dikilmesi gerekiyordu. İster ismini koyun, ister koymayın. Bu da kapitalizme karşı olan emperyalizme karşı olan bir yöntemin kabul edilmesini zorunlu kılıyordu. Ama bu zorunluluk, kapitalizmin ve emperyalizmin boyunduruğundan çıkma zorunluluğu, ekonomiyi kapitalist olmayan bir kalkınma yöntemine oturtma biçimini almamıştır. 200 küsur yıldan beri Osmanlı Devletinde başlatılan, Cumhuriyet Türkiye'sinde sürdürülen reform'lara rağmen Türkiye geri bırakılmış bir toplum olmaktan kurtarılamamıştır. Bunu açıkça

ifade etmek isterim. 200 yıldan beri Türkiye bir reform alanıdır. 200 yıldan beri şurasından burasından yaşantımız düzeltilmek, çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılmak istenmektedir. Elbet bir takım işler olmuş, elebet bir takım ilerlemeler olmuştur. Ama bütün bu ilerlemeler aradan 200 yıl gibi uzun bir zaman geçtiği halde, Türkiye'yi geri bırakılmış bir toplum olmaktan kurtaramamıştır. Bu bir gerçek. Türkiye'yi kalkındırmak isteyenler önce bu gerçeği kabul etmelidirler. Türkiye halâ geri bırakılmış bir toplumdur. Yani, ne demek geri bırakılmış bir toplum? Geri bırakılmış bir toplum, büyümesi, ekonomik büyümesi frenlenmiş dengesiz, uyumsuz, dışa bağımlı bir toplum demektir. Ulusal geliri, fert başına ulusal geliri düşük olan bir toplum demektir. Ulusal gelir dağılımı adaletsiz bir toplum demektir. Tarım ürünleri ve ham madde ihrac eden, endüstri maddesi ithal eden toplum demektir. Ve giderek geri bırakılmış bir toplum, faşistçe yönetimlerin sürekli yada zaman zaman egemen olduğu bir toplum demektir. Türkiye bugün böyle bir toplumdur. Nedeni nedir bunun? Kendi tarihimize bakalım. Kitap karıştırmaya gerek yok. Cevabı kendi tarihimizde yazılı. Bunun nedeni kapitalist yolda olmamızdır, emperyalist boyunduruğu altında olmamızdır. Bundan dolayı bu badireden kurtulmak istiyorsak, - ki istiyoruz elbet - istemeyenler olabilir, mutlu bir azınlık bunu rahat bir hayat düzeni olarak kabul edebilir. Ama emekçiler, ama işçiler, ama köylüler, elbette bu yaşantının böyle sürmesini istemiyorlar, Elbette bu yaşantıyı değiştirmek gücünü kendilerinde görüyorlar. Onlar bilmelidirler ki, bu yaşantıyı değiştirmek için yapılacak ilk şey, kapitalist ilişkilere son vermektir. Yani Türkiye'yi kapitalist olmayan yoldan kalkınmaya yönelik bir hale getirmektir. Sosyalist Partiler, geri bırakılmış toplumlarda bu amacı gerçekleştirmek için kurulur. Biz de partimizi bu amacın bir an önce gerçekleşmesi için kurmuş bulunuyoruz. Ancak, emperyalizmin boyunduruğu altında olan ülkelerde bunu istemek ve toplumu bu yola sokmak ayrı ayrı şeylerdir. Biz Sosyalistler olarak, işçiler, köylüler, devrimci sınıf ve zümreler olarak, Türkiye'nin kaderini değiştirmek isteriz. Ama bizim gibi emperyalizmin boyunduruğu altında olan ülkelerde, bu amaca ulaşmak kolay değildir. Büyük sabır büyük bilinç birikimi, büyük örgüt gücü ister.

Bugün Türkiye'de milliyetçi Cephe koalisyonu var. MC Koalisyonunun elinde tuttuğu ideolojik silahı incelemeden önce, dünya

politikasına kısaca bir göz gezdirelim. ABD 2. Dünya Savaşı sona erdikten sonra, dünya çapında egemenlik kurmak için türlü planlar yaptı. Bunlar türlü aşamalardan geçmiştir. Bu planlarda Amerikan emperyalizmi çeşitli merkezlere öncelikler tanımıştır. Ve sonra bu önceliklerden, olayların gelişme seyrine göre vazgeçmiştir. Şu son yıllara kadar Amerikan emperyalizmi, Kuzey Kutbundan, Kanada'dan Pasifik adalarına kadar bir büyük bölgeyi içine alan paktlar ve üsler zinciri meydana getirerek, ulusların kurtuluş mücadelelerini ve Sosyalizm yolundaki mücadelelerini önlemek ve ezmek amacını güdüyordu. Bu ittifaklar ve üsler zinciri içinde Batı Avrupa, Orta Doğu ve Güney Doğu Asya yer alıyordu. Avrupa'da Atlantik Paketi'na dahil olan devletler, Orta Doğu'nun kilit taşı olan Türkiye - Güney Doğu Asya'da da Çin Hindi yarımadası bulunuyordu, Vietnam merkez olmak üzere. Biliyorsunuz Amerika Vietnam'da, bu kahraman halkın ulusal kurtuluş savaşını ezmek ve boğmak için, önce maşa kullanmak suretiyle harekete geçti. Kukla Hükümetler kurdu. Birincisi Diem'e kurdurulan hükümettir. Diem faşist bir yöntem uyguladı. Her yurtseveri, komünist diye zindana attı, işkence yaptı, öldürdü. Ama Cenevre barış antlaşmalarının uygulanmasını isteyen ve gittikçe büyüyen halk hareketini yok edemedi.

VIETNAM SAVAŞININ ÖĞRETTİKLERİ

Biliyorsunuz Vietnam Halkı 40 yıldır savaşıyor. Önce Fransızlara karşı, 1930'larda başlattı mücadelesini. Sonra 2. Dünya savaşı içinde Japonlara karşı savaştı. Sonra Çan Kay Şek kuvvetlerine karşı savaştı. Sonra gene Fransızlara karşı savaştı, 1945'den 54'e kadar. Ve Fransızları yendi ve Cenevre'de barış antlaşması imzalandı. Bu barış antlaşması en kısa zamanda, tüm Vietnam'da seçim yapılmasını ve tek bir hükümetin bulunmasını öngörüyordu. Amerika daha Cenevre'deyken, bu antlaşmada taraf olmadığını ilan etti. Yani Cenevre Antlaşmasının kendisini bağlamayacağını bildirerek bu konuda ard düşünceleri bulunduğunu daha o tarihte ortaya koydu. Ve hemen ardından, Japonlarla işbirliği yapmış bir adamı, Diem'i, Güney Vietnam'da iktidar koltuğuna oturttu. Diem, söylediğim gibi bir faşist terör uyguladı Güney Vietnam halkına karşı. Ama halkı sindiremedi. Bunun üzerine Amerika Vietnam'a birlikler gönderdi ve birliklerin sayısını gittikçe

arttırdı. Ve en sonunda savaşa girdi. Önce Güney'de. Yaktılar, yıktılar, işkence ettiler, öldürdüler; ama yine de Vietnam halkını dize getiremediler. Bunun üzerine savaşı Kuzeye sıçrattılar. Tonkin Körfezi olayı çıkarıldı: İki Amerikan muhribine Kuzey Vietnam bandırası taşıyan hücum botlarının saldırdığı ileri sürüldü ve misilleme olarak Amerikan 7. filosu, Kuzey'in sahil kentlerini, 7. filodan kalkan, Tayland'dan kalkan bombardıman uçakları da, Kuzey Vietnamlıların tüm kent ve köylerini bombalamaya başladı.

Korkunç bir savaş. Yalnız bir yılda Kuzey Vietnam'a atılan bomba miktarı 2. Dünya Savaşında Almanya'ya atılan bombanın iki katı idi. 1967 yılında Kuzey Vietnam'da bulunuyordum. Russel Mahkemesinin bir tahkik heyetiyle gitmişim. Bizim gittiğimiz günlerde Kuzey Vietnam, Hanoi şiddetle bombalanıyordu. Kuzey Vietnam Başbakanı bizi kabul ettiği sırada, gene böyle bir hava saldırısı oldu. Amerikan uçakları Hanoi'yu bombalamaya geldiler. Kuzey Vietnam Başbakanı bize dedi ki, : «Baylar görüyorsunuz, çok ağır şekilde bombalanıyoruz, ama sizi temin ederim ki savaş sonunda biz kazanacağız. Çünkü bizim ihtiyat güç potansiyelimiz Amerikadan üstündür. Amerika'nın bizi yenmesi için, tüm Vietnam'ı işgal etmesi ve tüm Vietnamlıları öldürmesi lâzımdır. Buyusa en güçlü devletin bile gücünü aşan bir şeydir. Bundan dolayı biz mutlaka savaşı kazanacağız. Hava saldırıları ile savaş kazanılmaz.» Ve gerçekten de Vietnamlılar insanüstü fedakârlıklar sonunda bu savaşı kazandılar.

Kazanılan savaş, dünyanın en güçlü devletine karşı kazanılmıştır. En güçlü silahlara karşı kazanılmıştır. En acımasız yöntemlere karşı kazanılmıştır. Vietnam'da hidrojen bombası dışında tüm öldürücü silahlar ve devletler hukukunun yasakladığı yöntemler kullanıldı. Zehirli gazlar, yakıcı maddeler kullanıldı. Kadınlar, çocuklar, ihtiyarlar yığın'a yok edildi. İnsanlara akıl durgunluk veren işkenceler yapıldı. Ama sonunda Amerikanın, bu dünyanın en güçlü, bir numaralı ekonomik ve askeri güce sahip devletinin sırtı yere gelmiştir. Nasıl oldu bu? Bir ulusun tümü ile savaşması sonunda... Böylece yeni bir savaş yöntemi de ortaya çıktı. Bu savaş geri bırakılmış halkların savaşıdır. Bu savaş, yedisinden yetmişine kadar her kişinin savaşta bir iş görmesi, yararlı bir iş görmesi suretiyle verilen bir savaştır. Düşmana cephe göstermeden savaşma yöntemlerinin de geliştirildiği bir halk savaşıdır bu. Vietnam

şavaşı, küçük ve güçsüz devletlerin örnek alabilecekleri bir takım yöntemleri içeren bir savaştır.

AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN YENİ YİĞİNAK NOKTALARI

Bu yenilgiden sonra Amerika, Vietnam'daki üslerini boşalttı. Boşaltmak zorunda kaldı. Yalnız Vietnam'da değil, aynı yenilgiye Kamboçya'da da uğradı, oradan da çekildi. Laos'tan da. Tayland'dan da çekiliyor. Amerikalılar Vietnam savaşını haklı göstermek için derlerdi ki, biz eğer Vietnam'ı bırakırsak Kamboçya düşer, arkasından Taylant düşer, Malezya, Birmanya, Endonezya, Pakistan kontrolümüzden çıkar. Buna «Domino teorisi» diyorlardı. Bu teoriyi ileri sürenler, bunun doğruluğuna inanıyorlarsa, şu anda kara kara düşünüyor olmalıdırlar.

Vietnam yenilgisinden sonra Amerikalılar, güçlerini toparlamaya çalışıyorlar. Yeni bir hatta çekiliyorlar. Güney ve Güney Doğu Asya'da bu hat, Japonya, Guam Adası, Filipinler, Endonezya'dan ve Malezya'dan geçiyor. Bir de 7. Filoları var. Ama bu yeni hat da sağlam görünmüyor. Amerikan emperyalizminin bugün ilgi merkezleri batı Avrupa ile Orta Doğu. Türkiye de, hem Orta Doğu'nun kilit taşı hem Sovyetler Birliği ile sınırı olan bir ülke olarak bu ilgi merkezlerinin içinde. NATO Zirve Konferansında Amerika, Avrupa üzerindeki ağırlığını daha da arttırmaya çalışacaktır.

Brüksel'de Zirve Konferansı bugün başlıyor. Savunma Bakanları toplantısında Amerika Savunma Bakanı bir öneride bulundu. İspanya'nın, Faşist İspanya'nın, Avrupa'daki en eski faşist devletin, NATO'ya alınmasını istedi. Avrupalılar kabul etmediler. Zirve Toplantısında Başkan Ford da aynı şeyi önermiştir. Avrupalılar kabul etmediler ama, önemli olan Amerikanın böyle bir öneride bulunması. Bu, bir hususu, bir gerçeği aydınlatıyor: Emperyalizm halkları boyunduruk altında tutmak için, mutlaka faşizme yönelir. Emperyalist bir devletin demokratik olmasına olanak yoktur. Çünkü emperyalist bir devlet, başka halkları sömüren bir devlettir. Başka halklar, yani geri bırakılmış ülkelerin halkları ile emperyalizmin çelişkisi kısa zamanda öylesine derinleşir ki, geri kalmış toplumların halklarını mutlaka eninde sonunda emperyalizme karşı direnmeye iteler. Halkların direnişini bastırmak için de, emper-

yalizm, boyunduruğundaki ülkelerde kukla hükümetler kurar ve o kukla hükümetlere kendi halkını ezdirir. Direnenleri hapise atırır, işkence yaptırır, idam ettirir. Ama sonunda emperyalizm yenilir: İşte şimdi müdafaa hattını Avrupa'ya çeken Amerika, Avrupa'da da faşist yöntemleri destekleme durumuna girmiştir. Demokratik gelenekleri olan Avrupa'da, Amerikan Savunma Bakanı çıkıp faşist bir devletin ittifaka alınmasını önerebiliyor. Hangi ittifaka? Başlangıcında özgürlükleri, özgürlükçü yaşam düzenini savunmaya yönelik bulunduğu iddia edilen NATO ittifakına... Böylece bir kez daha ortaya çıkıyor ki, bunlar aldatmaca sözler olarak ittifak metinlerine konmuştur. İşte böyle bir sıkışık durum olunca, aynı paktı kaleme almış olanlar, bu kez de dönerler, paktı güçlendirmek için filan faşist devleti de yanımıza alalım derler. Hani bu pakt özgürlükleri, demokrasiyi ve bin yıllık uygarlık geleneklerini savunmak için imzalanmış bir paktdı. Bütün bu sözler aldatmaca.

Amerika, politikasına Orta Doğuda ve Avrupa'da ağırlık verdiği, oralarda üslenmeye karar verdiği bir sırada ilginç bir raslantı, Türkiye'de de milliyetçi cephe koalisyonu kuruldu. Sanırız Milliyetçi Cephe Koalisyonunun komünizmle mücadele sloganı Amerikalıların kulağında hoş yankılar yapar. Çünkü onların komünizmle mücadele dediği şey, ulusal bağımsızlıktan yana olan, demokrasi-den yana olan herkesi saf dışı etmektir. Milliyetçilik aslında elbet bu değildir. Milliyetçilik faşistlere, ümmetçilere, şeriatçılara yahut sahte Atatürkçülere maske olamaz.

CEPHECİLERİN MİLLİYETÇİLİĞİ

Milliyetçilik, anayasamızın başlangıç kısmında yer alan bir kavramdır. Anayasamız bu kavramı tanımlamıştır. Milliyetçilik de-yip geçmemiştir. Bunun nasıl bir şey olduğunu söylemiştir. Ne diyor Anayasamız? Milliyetçilik, Türk Ulusunun bütün kişilerini kıvançta, tasada, kaderde bir bütün haline getirmektir. Buraya bir nokta koyup altını çizelim. Türk Ulusunun bütün kişilerini kıvançta, kaderde, tasada bir bütün haline getirmek. Ayrıca Milliyetçilik, Türk Ulusunu uygar uluslar ailesinin saygın bir kişisi yapmak. Milliyetçilik bu. Birinci bölümü ele alalım: Türk Ulusunu oluşturan kişilerin kaderde, kıvançta, tasada ortak olabilmeleri için, ekonomik sosyal yapıda bir takım köklü dönüşümlerin, devrimlerin yapılması zorunludur. Bu, Türkiye'deki sınıf ayrıcalıklarının ortadan

kaldırılması demektir. Hepimiz biliyoruz ki, Türk Ulusunun kişileri bugün tasada, kıvançta ve kaderde ortak değillerdir. Mutlu bir azınlık vardır ve mutsuz bir çoğunluk vardır. Anayasamızı milliyetçilik anlayışı, mutsuz büyük çoğunluğun mutlu yapılması doğrultusundadır. Bu ise, sosyalist yöntemlerin uygulanmasını gerektirir. Çünkü deminden beri açıklamaya çalıştığım gibi, biz Türk Ulusu olarak emperyalizmin boyunduruğunda kaldığımız sürece, kişilerimiz, tasada, kıvançta ve kaderde ortak bir bütün oluşturmazlar. Demek oluyor ki, Anayasanın milliyetçilik kavramı, Cepheci bayların buyurdukları gibi değil. Anayasanın 10. maddesi, başlangıçtaki bu hükmü daha somut bir şekle sokuyor. Diyor ki, devlet, kişilerin temel haklarını kişi huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaşmayacak biçimde sınırlayan siyasal, sosyal, ekonomik tüm engelleri ortadan kaldırır diyor. 10. madde ayrıca devleti, kişilerin maddi manevi varlıklarını geliştirmeleri için gerekli ortamı hazırlamakla görevlendiriyor. Anayasada Türk Ulusunu uygar uluslar düzeyine çıkartmak için de, somut hükümler var. Planlı ekonomi gibi, toprak reformu gibi, kamulaştırma gibi, devletin ekonomiye, kamu yararına yön vermesi gibi. Türk Ulusunu uygar toplumların düzeyine çıkartmak için, demin ifade ettiğim gibi, ulusal ekonominin ve toplum hayatının dengeli gelişmesini engelleyen, frenliyen kapitalist ilişkilere son vermek gerektir. Bunun başka yolu yoktur. 200 yıldan beri başka yolları denemiştir. Ve bu denemeler bir sonuç vermemiştir. Bundan dolayı biz eğer milliyetçiysek, mutlaka kapitalist olmayan bir yolu tutmak mecburiyetindeyiz. Demek ki Anayasamızın milliyetçiliği ile, cepheci lerin sahte milliyetçilikleri arasında dağlar kadar fark vardır.

Anayasamızın hiç bir ilkesi, hiç bir kavramı, tek başına ele alınamaz. Milliyetçilik kavramı Anayasada yer almıştır. Ve demin söylediğim gibi, açıkladığım biçimde yer almıştır. İçeriği, yönü, sınırları belirtilmiştir. Anayasamızın bir de demokratik yönetim ilkesi var; Anayasamızın temel insan hakları ilkesi var; Anayasamızın laiklik ilkesi var. Anayasamızın sosyal hukuk devleti ilkesi var. Anayasamızın cumhuriyetçilik ilkesi var. Milliyetçiliği bu ilkelere birlikte, onlarla uyumlu olarak değerlendireceksiniz. Anayasa bilimi böyle buyurur. Milliyetçiliği cımbızla çekip, efendim milliyetçilik şöyledir diyemezsiniz. kaldı ki, Anayasamız tanımlamış, sınırını, yönünü, yöntemini göstermiş milliyetçiliğin. Milliyetçilik kavramını kişi haklarıyla birlikte değerlendireceksiniz. Örneğin

düşünce özgürlüğü ile... Benim hakkım var sosyalistim demeğe; Sosyalizm için propaganda yapmaya; toplumun sosyalist yoldan yönetilmesini istemeye hakkım var. Benim kapitalizme karşı çıkmaya hakkım var, Anayasa çerçevesi içinde. Bizim Anayasamızda Milliyetçilik, düşünce özgürlüğüne açık, çok düşünümlü demokratik sistemden güç alan bir kavramdır. Bundan dolayı cephecilerin milliyetçiliğe dayanarak sosyalistleri susturmağa, saf dışı etmeye kalkışmaları Anayasa dışı bir davranıştır. Hele hele, bilinen faşistlerin, bilinen şeriatçıların, ümmetçilerin, cumhuriyetçilik ve laiklik ilkeleri varken, temel hukuka dayalı, hukuka bağlı devlet ilkesi varken, demokratik sosyal devlet ilkesi varken, faşist bir milliyetçilik anlayışından çıkış yaparak tüm bu ilkeleri çiğnemelerine, elbet emekçi halkımız izin vermeyecektir. Oynanan oyunlar hergün halkımızın büyük çoğunluğunun gözünde açık bir biçim alıyor; Çıplak kişilikleriyle ortaya çıkıyor.

FARKLI DEĞERLENDİRMELER BÖLÜNMELERE YOL AÇIYOR

Türkiye bugün öyle bir noktaya gelmiştir ki, emperyalizmin boyunduruğunda dengeli uyumlu bir gelişme sağlayamayacağı iyice belli olmuştur. Kapitalist ilişkilere son verip, kapitalist olmayan kalkınma yoluna girmek zorundadır. Kaybedecek zamanı kalmamıştır. Türkiye sürekli bir bunalım içindedir. Sosyalist Partiler bundan dolayı kuruluyor. Bir bakıma sosyalist partiler, sosyalist emekçiler ikdidarının ilk habercileridir.

Bizim bugün kurduğumuz Sosyalist Parti, son zamanlarda kurulan 5. sosyalist parti. Soldaki parti çokluğundan yakınlıklar var. Bölünmenin gerçek nedenleri araştırılmadan ve bunlar kişisel nedenlere bağlanarak, solda birden çok parti bulunmasının, sol hareketi zayıflattığı yargısına varılıyor.

Önce şunu belirtelim: Sol hareket partiler kurulduğu için bölünmemiştir, solda görüş ayrılıkları bulunduğu, hizipleşmeler olduğu için ayrı partiler kurulmuştur. Şimdi şu soruya karşılık arayalım: Sosyalist harekette neden görüş ayrılıkları oluyor? Sosyalist teori, bilimsel niteliği ile bir tane değil mi? Bu soruyu karşılamadan önce bölünmelerin yeni olmadığını ve bize özgü de olmadığını

ğını belirtmek isteriz. Bölünmeler, hizipleşmeler sosyalizmin tarihi ile yaşattır. Hizipleri bir bir saymağa gerek yok. Bölünmeler, günümüzde de sürüyor: Portekiz'de yapılan son seçimlere, yanılmıyorsam 15 kadar sol parti katıldı. Fransa'da sol partilerin sayısı yarım düzineyi aşıyor. Durum İtalya'da da aynı. Yunanistan da da öyle... Bize gelince: İlk sosyalist parti 1910'da kurulan Osmanlı Sosyalist Fırkası. Kısa zamanda çaişmaz hale getirilmiş, liderleri yöneticileri sürülmüş. 1919'da Türkiye Sosyalist Fırkası yeniden faaliyete geçmiş. Ayrıca Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası, Sosyal - Demokrat fırkası, Osmanlı Mesai Fırkası, Amale Fırkası, Müstakil Sosyalist Fırkası adlarında 5 parti daha kurulmuş. Bunlar işgal altındaki İstanbul'da. Kurtuluş Savaşı veren Anadolu'da da: Yeşil Ordu, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Komünist Fırkası, (Gizli) Türkiye Komünist Fırkası, Türkiye Halk İştirakiyatı Fırkası olmak üzere 4 parti... Bunlar oym dönemde faaliyet göstermişler. Durum bu. Bizde de, dünyada da bir değil bir çok sol parti var. Sosyalizmde çok parti adeta kural.

Gelelim şimdi yukarıki soruların cevabına: Bana öyle geliyor ki, bunun nedeni, sosyalist teorinin, uygulamada somuta indkçe, farklı değerlendirmelere açık bulumasında aramak gerekir. Sosyalist teori, düzeyinde bir bütün. Ama uygulama alanında, somut sorunlara çözüm aradığımızda, aynı teoriye dayandığımız halde farklı değerlendirmeler yapma olanağı var. Düşünülsün ki, sosyalist uygulamalarda baş vurulacak hazır reçeteler yoktur. Gerek mücadele biçimlerini, gerekse sosyalizmi kurma yöntemlerini somut olarak her ülkede sosyalist'ler kendileri sapayacaklardır. Her toplumun ekonomik - Sosyal yapısı farklı gelişme düzeylerindedir. Her toplumun gelenekleri, özellikle siyasal gelenekleri de farklıdır. Her toplumun içinde bulunduğu (Rastlantı uyumlulukları) da farklıdır. Bu etmenlerin ise, farklı değerlendirmelere neden olabilecekleri açıktır. Sosyal sınıfları, bunların karşılıklı güçlerini sapabilecekleri sorunlardır. Çünkü sosyal gerçekler son derece karmaşık bir yapıya sahiptir. Kuşkusuz farklı değerlendirmelerin hepsi doğru çıkmaz. Ama hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğu zamanla anlaşılır. Demek ki, uygulamada somut sorunlara çözüm arandığında, aynı sosyalist teoriye dayandıkları halde sosyalistler farklı değerlendirmeler yapabilmektedirler. Bu farklı değeren-

dirmeler birbirleri ile eklenerek bir bütün, bir sistem meydana getirince, yeni bir akım ve giderek yeni bir sol parti ortaya çıkıyor.

TEORİK PLANDA DA

Kaldı ki, sosyalizm teorik planda bile, bitmiş noktalanmış bir şey değil. Her bilim dalı gibi o da yaşayan, yaşadığı, gerçeği kovaladığı için zenginleşen bir nesne. Sosyalist bilgilerin teoriye katkıda bulunmak görevleridir. Unutulmasın ki sosyalizmin kurucuları, tarih tezlerini bir ip ucu olarak nitelemişler, sonradan yapılacak bilimsel araştırmalara kapıları ardına kadar açmışlardır. Böyle olduğu için teorik planda da birtakım araştırmalara, gelişmelere, yeni tezlerin yol açtığı tartışmalara tanık olmaktadır. Sosyalizm bir din, bir doğma olmadığına, bilimsel bir teori olduğuna göre, tartışmaları, görüş ayrılıklarını doğal saymak gerekir.

Kuşkusuz tüm bölünmelerin bilimsel görüş ayrılıklarına dayandığını, gerçeklerin değerlendirilmesindeki farklılıklardan ileri geldiğini iddia etmiyoruz. Bunlarla ilgisi olmayan nedenler de bölünmelere yol açabilir elbet. Biz sadece uygulamada farklı görüşlerin, farklı eylemlerin ortaya çıkmasına, teorinin somut sorunlar karşısında farklı değerlendirmelere açık olmasının neden olduğunu belirtmek istedik. Tekrar edelim: Teori farklı değerlendirmelere açıktır demek, bir ülkedeki farklı değerlendirmelerin tümünün doğru olacağı demek değildir. Doğruları kendimiz arayıp bulacağız, ülkemizin somut sorunlarına çözüm ararken. Bu arada kimilerimiz de kuskusuz her zaman doğruları bulamayacaklardır. Ama sosyalistler birbirlerine karşı düşmanca davranmazlar ve görüş ayrılıklarını doğal sayarlarsa, gerçekleri kimimizin şöyle, kimimizin de böyle değerlendirmesi sosyalizm için bir zaaf değil, bir güç kaynağı olacaktır. Çünkü böylece gerçekleri daha derinden, daha doğru kavrama olanağı elde edilecektir.

Sunu da belirtelim ki, bir ülkede kurulmuş cesitli sol partilerin hepsi aynı gelişme çizgisini göstermiyor: kimisi küçük bir parti olarak kalıyor; kimisi emekçi yığınlarını etkileyen büyük bir parti haline geliyor; kimisi de yok oluyor. Ancak sosyalist teoriyi yurt koşullarına göre uygulamayı beceren sol parti, işçilerin, köylülerin, emekçilerin partisi durumuna geliyor. Emekçilerle diyalog

kuran, işçilerle, köylülerle bütünleşmesini bilen, kendini onlara kabul ettiren parti, sosyalist hareketin lideri durumuna geliyor. Sosyal sınıflar arasındaki güç orantısını doğru hesap eden ve stratejisini buna göre saptayan; raslantı uyumluluklarını iyi değerlendiren parti, hızla büyüyor. Ötekiler birer sosyalist aydın topluluğu biçiminde yaşamlarını sürdürüyorlar, sürdürebildikleri kadar.

Bizde de beş partiden sadece yukarıdaki koşulları yerine getiren sol parti yaşayacak, gelişecektir. Bunun, kuruluşunu burada kutladığımız bizim Sosyalist Partimiz olacağına inanıyoruz. Kuşkusuz Faşizm engelini de hesaba katmak gerek. Ama bu da tek yanlı bir etmen değildir. Faşizme, bizim göstereceğimiz tepki de sonucu belirleyen bir etmendir. Egemen sınıf ve çevreler diledikleri her şeyi yapamazlar. Bu da koşullara, raslantı uyumluluklarına bağlıdır.

Bugün faşizm gene su yüzüne çıkmış, başlıca tehlike halinde. Aralarındaki görüş ayrılıkları ne olursa olsun, sanıyorum ki, sosyalist partilerimiz ve tüm demokratik güçler faşizmle mücadele konusunda kolayca anlaşabilirler. Anlaşmalıdırlar. Demokrasiyi işler hale getirmeliyiz. Faşizmi durduracak, sindirecek yöntemleri birlikte saptayıp, el birliği le uygulamalıyız. CHP'nin sayın genel başkanı sosyalistlerle işbirliği etmeyeceklerini ifade etti. «Gölge etme başka ihsan istemem» anlamına gelen bir cümle kullandı. CHP katılmasa da bu dayanışma sağlanmalıdır. Ayrı partilerde de olsalar tüm sosyalistler kardeştir. Gerçek bir demokrasi için, anti-emperyalist, anti-kapitalist, anti-faşist mücadelede elele yürümek zorundayız. Bunu başaracağımıza inanıyorum.

SOSYALİZMİN TAŞIYICISI

Bizim kurduğumuz parti, işçi sınıfını, sosyalizmin hem taşıyıcısı, hem gerçekleştircisi olarak görüyor. Kuşkusuz işçi sınıfının yanında köylüler, türlü mesleklerde çalışan öteki kol emekçileri de var. İşçi sınıfı teoride soyut bir kavram. Gerçekte ise, dün yaşamış, bugün yaşayan ve yarın yaşayacak olan işçilerden oluşmaktadır. Politikada, soyut işçi sınıfı kavramı ile, yaşayan işçilerden oluşan işçi sınıfı arasındaki bağı gözden kaçırmamak gerekir. İşçi sınıfının tarihsel görevini belirli bir yerde, belirli bir zamanda

işçi sınıfını oluşturan işçiler gerçekleştirecektir. Sosyalizmin kurucusu: «Emekçilerin özgürlüğe kavuşması, emekçilerin kendilerince sağlanacaktır.» der. Bu amaçla işçiler sınıf olarak bilinçlenecekler, örgütleneceklerdir. Bir küçük uyanık azınlığın, işçi sınıfının yerini alması ve işçileri yönetime karıştırmadan, işleri yürütmesi, sosyalist demokrasi ile bağdaşmadığından başka, bürokratik bir yozlaşmaya da yol açar. «Sosyalist Demokrasi, doğrudan üreticilerin (işçilerin, köylülerin) ürettikleri mallar üzerinde egemen olmaları ile başlar.» Yani fabrikadaki işçi, tarladaki köylü ürettiği mallar üzerinde söz sahibi olacaktır, çalışma koşullarının saptanmasında, gelir dağılımında söz sahibi olacaktır. Ve giderek yurdun yönetiminde söz ve karar sahibi olacaktır.

BİLİMSEL BİLGİ VE SINIF BİLİNCİ

İşçi sınıfının henüz bilinçlenmediği gerekçesi ile, sosyalist aydınların kendilerini işçi sınıfının yerine koymalarını ve işçi sınıfının tarihsel görevi hakkındaki bilimsel bilgilerini, işçi sınıfının bilinci varsayarak, onun yerine hareket etmelerini doğru bulmayız. Tarihsel görevini işçi sınıfının kendisi yapacaktır. İşçi sınıfının bilinci de kendisinin bilincidir. Hiç kimse, işçi sınıfının yerini alamaz, işçi sınıfından kopuk hiç bir bilimsel bilgi, işçi sınıfı bilincinin yerine geçemez. İşçi sınıfı henüz yeterince bilinçlenmedi ise, sosyalist aydınların görevi, işçilerin bilinçlenmelerine yardımcı olarak, bilinçlenme sürecini hızlandırmaktır. Sınıf bilinci ile bu bilinç hakkındaki bilimsel bilgiler bir birine karıştırılmamalıdır. Bilinc, kendisi hakkındaki bilimsel bilgileri içerir, ama içeriği bilimsel bilgilerden ibaret değildir. Maddesel yaşam koşullarının oluşturduğu bilinç, kişinin tüm ilişkilerini içerir. Kendisi ile, ailesi, çevresi ile, toplumla, doğa ile, olan tüm ilişkilerini kişinin... Maddesel yaşam koşullarının yarattığı işçi sınıfının bilinci de, onun tüm ilişkilerini kapsar. İşçilerin, aynı maddesel yaşam koşulları içinde bulunmaları, aynı kültüre, aynı beyenilere sahip olmaları, aynı burjuva sınıfı ile mücadele etmeleri, kurtuluşlarının aynı yolda bulunması, onlara, aynı sosyal sınıftan oldukları bilincini yaratmıştır. Bu bilinç kuşaklardan beri çetin mücadelelerle zenginleşmiş arınmış, biçimlenmiş, bilenmiştir. İşçi olarak çalışmanın, işçi olarak yaşamının, işçi olarak mücadele etmenin ürünüdür. Ve deneylerin biriktirdiği sade bilgilerden, duygulardan, sezilerden,

umutlardan oluşan bu bilinç, sosyalist aydınların işçi sınıfı hakkındaki bilimsel bilgilerinden başka bir şeydir. Eşdeğer nesnelere değildir bunlar. Kuşkusuz bilimsel bilgilerle donanmak, işçileri pratikte daha etkili, daha başarılı kılar. Dolayısıyla da işçi sınıfı bilincini tarihsel görevi doğrultusunda daha çabuk sokar. Ne var ki, bu bilimsel bilgilere sahip çıkacak olan, bunları kendi bilinci ile bütünleştirecek olan gene de işçi sınıfının kendisidir. Onun yerine kimse geçemez. Çünkü bir kez daha belirtelim: sosyalizmin taşıyıcısı da, gerçekleştiricisi de işçi sınıfıdır ve onun demokratik öncülüğünde köylülerdir, emekçilerdir. Kapitalizmin iç çelişkileri, bunların gittikçe derinleşmesi, işçi sınıfını bilinçlendirmektedir. Sosyalist aydın bu süreci hızlandırabilir. Bunun için işçi sınıfı ile yakın ilişkiler kurması, onun yaşam koşullarına olanaklarınca girmesi, onun dilini konuşması gerekir. Sosyalist aydın, işçi sınıfı ile bütünleştiği ölçüde, kitapsal bilincini, işçi sınıfı bilincine dönüştürme olanağı bulur.

Bugün Türk İşçi sınıfı tam anlamıyla politik bilince ulaşmış değildir. İşçilerimizin büyük çoğunluğu bugün için henüz ekonomik bilince düzeyindedir. Elbet işçilerimiz içinde politik bilince ulaşmış olanlar da vardır. Ama büyük çoğunluğu halâ ücret, iş güvenliği, sosyal haklar için mücadele düzeyinde bir bilince sahiptir. Oysa işçi sınıfı bilecek ki asıl çıkarı «Ücretlilik durumuna» son vermektir. Ücretliliği ortadan kaldırmaktır. Asıl büyük çıkarı, tarih önündeki çıkarı işçi sınıfının, budur. Bunu gerçekleştirmek için de örgütlü bir politik güç olarak, tüm emekçilerle birlikte iktidar olması gerektiğini bilecektir. Bu bilince varınca, işçi sınıfı gerçek anlamda sınıf olacaktır. Biz sosyalist partiler, bu bilinçlenme sürecini hızlandırmanın bize görev olduğu inancındayız. Birinci görevimiz bu. Elbet bu bilinçlenmeyi engelliyen, sınırlayan şeylerle de mücadele edeceğiz. Başında bunun emperyalizm boyunduruğu var. Başında bunun faşizm var. Başında bunun gericilik var. Bütün bunlarla elbetteki mücadele edeceğiz. Ve Anayasayı, 1961 Anayasasının ilkelerini, yeniden eğemen kılmaya çalışacağız. Anayasamız 12 Mart'tan sonra geriye doğru değiştirildi iki kez. Bugün anayasa kendi içinde çelişik. Bir yanda Anayasanın demokratik, Sosyal ilkeleri var. Bu ilkelere el sürülmedi. Bir yandan da, Anayasaya bu ilkelere yüzde yüz ters düşen yeni hükümler sokuldu.

İşçi sınıfımızın sosyalizmin gerçek sahibi olduğu, taşıyıcısı olduğu, sosyalizmi kendi elleriyle gerçekleştireceği hususundaki ilke, sosyalist partimizin temel ilkesidir. Bunu yalnız soyut bir formül biçiminde belirtmekle yetinmedik. Ayrıca programımızda ve tüzüğümüzde bunun gerçekleştirilmesi için yeni yöntemler de getirdik. Bunlara kısaca değinmek isteriz:

BÜROKRASIYI ÖNLEMELER

Birincisi, parti kurullarında işçiler, köylüler, emekçiler çoğunlukta olacaktır. Eğer adaylar arasında yeterince işçi, yeterince köylü varsa bunlar yönetim kurullarının 3/4 ünü oluşturacaktır. Ama yeterince fabrika işçisi, fukara köylü yoksa adaylar arasında, kurulun yarısı kol emekçisi arkadaşlarımızdan oluşacaktır. Bunun nasıl bir güvence olduğunu zannedirim uzun sözlerle anlatmağa kalkışmak yersizdir. Bir merkez yürütme kurulu düşünelim ki, 3/4 ü işçidir, köylüdür, emekçidir. Hiç olmazsa yarısından fazlası köylüdür, işçidir, emekçidir. Bunun alacağı kararlar elbette başka bir nitelik taşır. Elbette emekçiden yana kararlar olur. İkincisi, her altı ayda bir, ilçeler düzeyinde tüm parti üyelerinin katıldığı toplantılar yapılacaktır. Bu toplantılarda genel merkezin yürüttüğü politika eleştirilecek ve her üye, kişi olarak yazılı, somut öneride bulunmak suretiyle yeni bir politika izlenmesini isteyebilecektir. Oylama sonunda kabul edilen öneriler, iller kanalıyla genel merkeze gelecek ve genel merkezde değerlendirilecektir. Genel Merkez, kabul etmediği önerileri gerekçe gösterecek reddedecek ve bunu ilçelere bildirecektir. Taban direnirse konu büyük kongre gündemine alınacaktır. Bizim amacımız emekçiyi doğrudan doğruya söz ve karar sahibi yapmak. Ve giderek Yurdun gerçekten efendisi haline getirmek. Yönetim mekanizmasını onun ağırlığı altına sokuyoruz. Bununla da yetinmedik biz, sosyalizmin en büyük düşmanının bürokrasi olduğuna inanıyoruz. Bürokrasiyi daha muhalefet yıllarındayken parti saflarında önlemek gerek. Bürokrasi yönetimin gedik haline gelmesinden doğar. Bürokrasi, buyurma yetkisinin belirli bir zümrenin tekelinde olmasından doğar. Bunu önleyebilmek için şöyle bir kural kabul ettik. Aynı görev için İki kez üst üste aday olma olanağı yoktur. İkinci kez aday olabilmek için aradan bir kongre döneminin geçmesi gerektir. Demek ki, partimizin yönetimi her kongrede deği-

şecettir. Bu çok önemli bir yenilik. Türkiye'de hiç bir partide bu sistem yok. İlk defa bu sistemi biz getiriyoruz. Şöyle itirazlar akla gelebilir: «Bu kadar çok yönetici var mı ki, her kongrede yönetici değiştirilsin. Partinin tecrübesiz arkadaşlar eline geçmesi kötü sonuçlar verir» denilebilir. Yönetimdeki deney birikiminin kaybolmaması için şöyle bir yöntem kabul ettik. Adaylığını koymayan eski başkan, sekreter ve sayman, yeni seçilen heyetin danışmanı olarak görev yapacaktır. Böylece tecrübelerinden yeni arkadaşları, genç arkadaşlarını yararlandıracaklardır. Oya katılma hakları yok, sadece söz hakları vardır. Filan sorun geldiği zaman diyecek'erdir ki; «Biz şöyle yaptık bunu, şu sakınca'arı var, karar sizin.» Yani uyarma, ışık tutma, yeni arkadaşlarına yol gösterme görevini üstleneceklerdir. Biz salt bu hükümlerle bürokrasinin kesin olarak önleneceğini iddia etmiyoruz elbet. Bürokrasinin önlenmesi, demokrasinin tabana mal edilmesi, bunlardan başka şeylere de bağlı. Ama bir sosyalist parti örgütü içinde sanıyoruz ki, getirilen bu yenilikler olumlu sonuçlar verecektir.

BAĞIMSIZLIK

İkinci ilkemiz bağımsızlık. Türkiye bir bağımsızlık savaşı vererek kuruldu. Bugün emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmak ve bağımsız yaşayabilmek, özellikle geri bırakılmış ülkeler için bir ölüm kalım sorunudur. Sosyalist Partimiz yakın tarihimizden gerekli dersleri almıştır. Biz kesinlikle biliyoruz ki bugünkü dış ilişkilerimiz aynı doğrultuda sürdürüldükçe, Türkiye'nin geri bırakılmışlık çemberini kırmasına olanak yoktur. Ayrıca bu ilişkilerin bizi nükleer bir sadırının ilk hedeflerinden biri haline getirdiğini de biliyoruz. Bu nedenlerle Sosyalist Parti, Türkiye'nin NATO'dan, CENTO'dan çıkmasını, Amerikan askeri üslerinin kapatılmasını, ikili anlaşmaların feshini; Ortak Pazar'dan ayrılmasını istiyor. Askeri bloklar dışında tarafsız tam bağımsız bir dış politika izlenmesini istiyor. Yalnız kapitalist dünya içindeki ilişkilerde değil, biz bağımsızlığı sosyalist dünyayı kuran devletler arasında da öngörüyoruz. Sosyalizmin güçlenmesi, uluslararası sosyalist dayanışmanın geliştirilmesi için, bağımsızlığın esas alınması gerektiğine inanıyoruz. Bunun gibi biz, Sosyalist Parti olarak, sosyalist partiler arası ilişkilerde de bağımsızlığın temel ilke olmasını zorunlu görüyoruz.

Hiç bir sosyalist devletin, hiç bir sosyalist partinin, başka bir sosyalist devlete, başka bir sosyalist partiye, sosyalizm adına şunu şöyle yap, diye buyurmaya hakkı yoktur. Sosyalizmi öncelikle kendi ülkemizde gerçekleştirmek durumundayız. Bunun yolunu, yöntemi ise, ancak biz biliriz. Çünkü bizim gerçeklerimizi bizden daha iyi bilecek kimse yoktur. Başkalarını deneylerinden kuşkusuz yararlarıdır. Ama bu seçmeyi de kendimiz yaparız. Dayanışmanın biçimini, sınırını herkes serbestçe kendisi saptar.

Sosyalist Partinin amaçları aşamalı olarak gerçekleştirilecektir. Biz bir sınıf partisi olarak, işçi sınıfının partisi olarak, köylülerin tüm emekçilerin partisi olarak onların çıkarlarını savunuyoruz. Bu açık. Ama şunu da biliyoruz ki, onların çıkarlarını savunmakla biz, aslında tüm ulusumuzun çıkarlarını savunuyoruz. Çünkü emekçilerin çıkarlarını savunmak için en başta biz emperyalizme karşı cephe alıyoruz, kapitalizme karşı cephe alıyoruz. Kapitalist ilişkilere son vermek istiyoruz ki, Türkiye'nin tümü, ulus olarak, toplum olarak serbestçe gelişsin. Bu açıdan diyoruz ki, Türkiye'de işçi sınıfının, köylülerin, tüm emekçilerin çıkarlarını savunmak, aynı zamanda Türk ulusunun tümünün çıkarlarını savunmaktadır.

Uzak amacımız Türkiye'de sosyalist demokrasiyi gerçekleştirmektir. Türkiye'de kapitalist ilişkilere son vermek ve sosyalist bir üretim tarzına geçmektir. Bu, ilerde ulaşacağımız uzak amaç, uzak hedefimiz... Yakın amacımızı da iki aşamada gerçekleştireceğiz. Önce muhalefetteyken yapacağımız işler var. Muhalefetteyken işçilerin, köylülerin, emekçilerin bilinçlenmesine, politik bilinç kavuşmalarına yardım edeceğiz. Onlara birşeyler götürürken, onlardan da birşeyler alacağız. Yani birbirimizi karşılıklı eğiteceğiz. Biz, parti eğitimini böyle anlıyoruz. Parti eğitimi bir okul, bir öğretmen öğrenci ilişkisi biçiminde ele alınamaz. Partili aydın, işçilere, köylülere yaşantıları içinde teorik bilgiler sunarak, onların bilinçlenmesini hızlandırmaya çalışırken, kendisi de kitapsal bilincini gerçek bilinç haline getirme olanağı bulacaktır.

Muhalefet döneminde, söylediğim gibi, faşizmle mücadele edeceğiz, gericilikle mücadele edeceğiz. Kapitalizmin sömürü düzeniyle mücadele edeceğiz. Emperyalizme karşı çıkacağız. Ve iktidar olduğumuzda hemen belli başlı üretim araçlarını, değiş-tokuş

araçlarını, ulaşım ve kredi araçlarını kamulaştıracaktır. Gerçek anlamda ve yurt düzeyinde aynı zamanda uygulanacak olan bir toprak reformu yapacağız. Eğitimde, sağlık işlerinde, sosyal güvenlik alanında emekçiler için köklü dönüşümler yapacağız. Sosyalist Parti, işçilerin, köylülerin, kol emekçilerin yönetiminde olduğundan aslında bu dönüşümleri emekçiler kendileri yapacaklardır. Böylece halkın, halk için, halk tarafından yönetilmesi demek olan demokrasi, ilk kez gerçekten Sosyalist Partinin iktidarında gerçekleşecektir.

SP'nin kurucular toplantısından bir an

Sosyalist Parti Kuruldu

Sosyalist Parti 30 Mayıs 1975 günü Ankara'da yapılan törenden sonra kuruldu. Oniki ilden gelen kurucular toplantısını, sunuş konuşmasıyla açan Mehmet Ali Aybar, Sosyalist Parti'nin temel ilke ve amaçlarını özetledi. Aybar, sosyalist partilerin kapitalizmin gelişmelerinden doğduğunu anlattı. (Aybar'ın konuşmasının metni önceki sayfalarımızdadır.)

Kurucular, saygı duruşundan sonra, kurucular toplantısının divan üyeleri seçildi. Başkanlığa Erdoğan Özen, yazmanlıklara Metin Sallahoğlu ile İşmet Erdemoğlu getirildi.

Program ve tüzüğün okunup eleştirilmesinden sonra genel başkanlık seçimi yapıldı. Mehmet Ali Aybar tüm kurucuların oylarıyla Sosyalist Parti Genel Başkanı seçildi.

YÖNETİCİLER :

Sosyalist Partisi yöneticilerini belirleyen seçim sonunda Genel Sekreterliğe Cenan Bıçakçı, Genel Saymanlığa Uğur Cankoçak, getirildiler.

Merkez Yürütme Kurulu'nun öteki üyeleri kafa ve kol emekçileri olarak ikiye ayrıldı. Kafa emekçileri şunlar :

TÜSTAY

Erdoğan Özen, Metin Sallahoğlu, Kemal Nebioğlu, İsmet Erdemoğlu.

Kol emekçileri de şunlar :

Zeki Keskin, Refik Özbar, Vural Acar, Mahmut Demiray, Mustafa Öz, Süleyman Ceydeliler, Savlet Dağlar.

KURUCULAR :

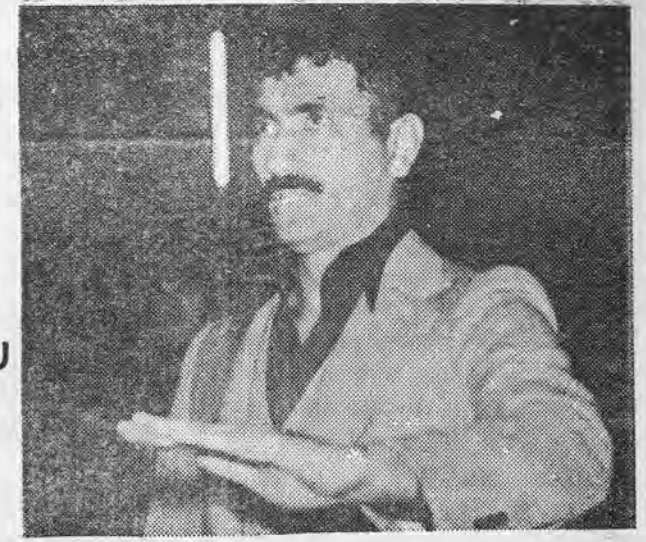
Sosyalist Parti'nin kurucu üyeleri şöyle sıralanıyor :

Ahmet Küçük (Gaziantep — çiftçi), Kayhan Sohta (Bayır bucak — sendikacı), Kemal Güler (İstanbul — muhasebeci), Bahri Sarı (Gönen — kahveci) Savlet Dağlar (Çorlu — şoför), Osman Fuat Toprakoğlu (İstanbul — avukat), Esat Aytamam (İstanbul — avukat), Emrullah Ardal (Rize — esnaf), Yaşar Avcı (Şavşat — işçi), Mustafa Çankaya (Maraş — şoför), Gürsel Ataç (Gaziantep — terzi), Erdoğan Özen (İstanbul — sendikacı), Ayhan Çelik (İstanbul — muhasebeci), Yücel Dede (Kayseri — ev kadını), Cengiz Elçi (Bingöl — avukat), Zeki Keskin (Gaziantep — terzi), Mümtaz Eğlen (Gaziantep — işçi), Adil Baran (Suruç — çiftçi), Galip Ataç (Gaziantep — terzi), Hamit Yılmaz (Gümüşhane — emlakçı), Talat Kılıç (Kozan — emekli), Cenan Bıçakçı (Adana — sendikacı), Uğur Cankoçak (Kayseri — sendikacı), Ayata Beğensel (Çubuklu — sendikacı), Ali Haydar Yıldız (Besni — esnaf), Mustafa Öz (Konya — terzi), Veli Aykırda (Adana — işçi), İsmet Erdemoğlu (Antalya — avukat), Mümin Ali Ergin (Havza — inşaatçı), Burhanettin Kıvık (İstanbul — köfteci), Celil Özsümbül (Kayseri — işçi), Cevat Pişken (Düzce — şoför), Süleyman Ceydeliler (Gaziantep — terzi), Davut Özcan (Derik — işçi), Hamdi Doğan (Gaziantep — ır gat), Vural Acar (Rize — işçi), Mehmet Yüksel Ergen (Bakırköy — işçi), Mahmut Demiray (Urfa — muhasebeci), Refik Özbar (İstanbul — işçi), Mehmet Ali Aybar (İstanbul — emekli), Abdi Çiçek (Pazarcık — çiftçi), Mehmet Emin Fıstıkçı (Suruç — şoför), Ökkes Sevim (Gaziantep — İşçi), Ejder İme (Maraş — işçi), Münevver Bıçakçı (Adana — ev kadını), Kemal Nebioğlu (Ardeşen — sendikacı), Mehmet Çağlı (İzmir — arzuhalci), Kadir Önal (İstanbul — işçi), Faik Aksamaz (İstanbul — işçi), Müslim Durmaz (Antalya — terzi), Hüseyin Çavdar (Bursa — köylü),

KURUCULARIN NİTELİĞİ

Sosyalist Parti kurucu üyelerinin yüzde 62'si kol emekçilerinden oluştu. Bu oranın ayrımı şöyle: Yüzde 26 işçi, yüzde 8 köylü, yüzde 28 çeşitli. Kurucuların yüzde 38'i sendikacı, ev kadını ve emekli memurlardan oluşmaktadır.

Yılmaz Güney S P'nin Kuruluşunu Kutladı

Sanatçı Yılmaz Güney duruşmalarından birinde

Ünü yurt dışına yayılan sanatçımız Yılmaz Güney, Sosyalist Parti'nin kuruluş toplantısına çağrıldı. Güney tutuklu olduğu için gelemediği kuruluş toplantısına telgraf gönderdi. Yılmaz Güney'in mektubu şöyle:

«Arkadaşlarım,

Sosyalist Parti'nin antiemperyalist, anti faşist mücadele bilincinin geniş kitlelerine ulaştırılması ve devrimci hareketin birliğinin oluşturulması yolunda bir adım olmasını diliyorum. Her ayrılığın devrimci hareketin birliğinin tohumlarını da içinde taşıdığına inanıyorum. Saygılarımla.»

**BÜTÜN SOSYALİSTLER
KARDEŞTİR**

Sosyalist Parti kurucuları büyük sanatçı Güney'in mektu-

bunu coşkuyla karşıladılar. Kurucular Güney'e cevap göndererek bütün sosyalistlerin kardeş olduklarını belirttiler. Yılmaz Güney'e gönderilen mektup şöyle:

«Mektubunuz Sosyalist parti kurucuları toplantısında okundu. Antiemperyalist, anti faşist mücadele bilincinin geniş halk kitlelerine ulaştırılması partimizin ilk amaçları arasındadır. Bütün sosyalistlerin kardeş olduğuna inanan Sosyalist Parti kurucuları ayrı ayrı partiler halinde olsa da sosyalizmin Türkiye'de ergeç işçi sınıfının öncülüğünde tüm emekçilerin eliyle gerçekleştirileceğine inanmaktadır. Özgürlüğünüze kavuşarak sosyalizm savaşındaki yerinizi bir an önce almanız dileğiyle sevgilerimizi sunarız.»

DİSK KONGRESİ

21 Mayıs'ta başlayan DİSK Kongresi 4 gün sürdü. Yöneticileri süresinden önce, olağanüstü olarak Genel Kurul toplamaya zorlayan neden, Konfederasyonun iç dengesidir. Eski tüzüğe göre (bu genel kurulda) tüzükte önemli değişiklikler oldu.) Seçilmiş olan Yönetim Kurulu üyeleri sayısı 3'e düşmüştü ve yerine yenileri getirilemiyordu. Ayrıca, son birkaç ay içinde irili, ufaklı birçok sendika DİSK'e yeni üye olmuşlardı. Bunların da yönetimde söz sahibi olmak istemeleri doğaldı. İşte, bu iç denge sorunlarını çözüme bağlamak ve çalışmalarını bir ölçüde aksattığı görülen tüzüğün değiştirilmesi gerekçeleriyle DİSK Genel Kurulu olağanüstü olarak toplandı.

Genel Kurul toplantı tarihi yönünden de ilgi çekiciydi. İşbirlikçi burjuvazinin klasik demokrasiden vazgeçme niyetlerinin elle tutulur hale geldiği günlerde, işçi sınıfının devrimci kesiminin Genel kurulunda alınacak kararlar ve yapılacak seçim büyük önem kazanıyordu.

TÜRKLER'İN AÇIŞ KONUŞMASI

Bütün gözlerin üzerine çevirildiği DİSK Genel Kurulu, gösterişli bir güzellikle düzenlenmiş salonda Genel Başkan Türkler'in açış konuşmasıyla başladı. Oldukça iyi hazırlanmış olan konuşmasının «Sosyalizmin kuruculuğunda daha iyi hizmetler emekçilere daha iyi haklar, yurdumuzun politik, ekonomik bağımsızlığının gerçekleşmesinde daha etkin çabalar ve düşünce özgürlüğünün bir daha sökülemeyecek biçimde yerleşmesi, faşizmin ülkemizden sökülüp atılması, anti-emperyalist, anti-kapitalist ve anti faşist bir cephenin oluşması için üzerimize düşen tarihi ve sınıfsal görevlerimizi daha iyi, daha olumlu yerine getirmemiz üzere ileri...» cümlesiyle bitirdi.

YABANCI KONUKLAR

DİSK Kongresini çok sayıda yerli ve yabancı konuk izledi. Bunlardan SSCB Sendikalar Birliği Temsilcisi, Bulgaristan Sendikalar Birliği Temsilcisi, Yugoslav Sendikalar Birliği Temsilcisi, Cezayir Sendi-

kalar Birliği Temsilcisi, Fransız CGT Temsilcisi, İtalyan CİSL Temsilcisi, Federal Almanya DGB Temsilcisi birer konuşma yaparak dünya olayları ve işçi sorunları konusunda görüşlerini açıkladılar.

ABD ve Çekoslovakya İstanbul Konsolosları ile Birleşmiş Milletler çalışma teşkilatı (İLO) temsilcisi Genel Kurulu dikkatle izlediler.

YERLİ KONUKLAR

Yerli konuklar arasında CHP lilerin büyük çoğunlukta olduğu göze çarpıyordu. Genel Sekreter Yardımcısı Deniz Baykal, İstanbul Milletvekili Bahir Ersoy Kastamonu milletvekili Sabri Tıgılı, Ankara milletvekili Abdullah Baştürk birer konuşma yaparak CHP'nin iktidar döneminde hep işçi yararına yasalar çıkartmaya uğraştığını fakat hükümet, ortağı MSP'nin bunları engellediğini yana yıkılı anlattılar.

Divan seçiminden sonra Genel Kurul, gündemindeki maddeleri görüşmeye başladı. Dörtte üçü yurt ve dünya sorunlarına ayrılmış olan ve uzmanlarca hazırlandığı hemen belli olan çalışma raporunda DİSK'in sendikal çalışmalarında pek de başarılı olmadığı açıkça görülüyordu.

CHP'NİN DESTEKLENMESİ TÜZÜĞE AYKIRIDIR.

Rapor hakkında 12 delege konuştu. Sert eleştiriler, ASİS Genel Başkanı Cenan Bıçakçı ile Basın-İş Genel Başkanı Burhan Şahin tarafından yapıldı. DİSK Yürütme Kurulunun izlediği politikanın tutarsızlığına değinen Cenan Bıçakçı, 1973 seçimlerinde CHP'nin desteklenmesi kararının DİSK'in kuruluş bildirgesi ve tüzüğünün amaç maddelerine aykırı olduğunu söyledikten sonra, ayrıca DİSK'in «seçimlerde oy verme biçiminde olan kararının giderek CHP'nin kuyruğuna takılma şekline dönüştüğünü, bunun son derece yanlış ve işçi sınıfı için tehlikeli bir gidiş olduğunu belirtti. Örgütlenme, Eğitim, Basın, toplu iş sözleşmesi politikasının bulunmadığını, işlerin gelişmesi güzel yürütüldüğünü anlattı. Burhan Şahin, Basın-İş sendikasının grevlerine DİSK'in ve DİSK'e bağlı sendikaların yardım etmediklerini, buna da kişi olarak kendisine duyulan antipatinin sebep olduğunu, bir kişiye kızgınlıkla grevci işçilere yardım etmemenin devrimciliğe sığmadığını belirtti.

ÜÇ ÖNERGE

DİSK'in politik görüşünü saptamak üzere «kararlar komisyonu»na üç ayrı önerge verildi. Birinci önergede DİSK'in kuruluş bildirgesi ve tüzüğü'nün amaç maddesiyle sosyalist bir sendika olduğu, işçi sınıfının kurtuluşunun, ancak diğer emekçi sınıf ve tabakalarla birlikte anayasal yoldan iktidara gelmekle mümkün olduğu yazılıydı. İkinci önergede ise 1973 seçimlerinde CHP'ye oy verilmesi için alınmış olan DİSK Yönetim Kurulu kararının Genel Kurulca onaylanması isteniyordu. Üçüncü Önerge «Türkiyede önemli siyasi değişiklikler olmadıkça CHP'nin desteklenmesi» konusundaydı ve CHP üyesi Kongre delegeleri tarafından verilmişti. Kararlar komisyonu oy birliği ile birinci önergeyi kabul etmişti. Gündemin bu maddesinin kapalı oturumda görüşülmesine, dışarıya görüşmeler hakkında hiçbir haber duyurulmamasına ve sonucun bir komisyon tarafından basına açıklanmasına karar verildi.

BASINA YANLIŞ BİLGİ VERİLDİ

Geç saatlere kadar süren kapalı oturumun sonuçları ertesi gün gazetelerde «DİSK

CHP'yi desteklemeye karar verdi.» şeklinde çıktı.

Oysa Kongrenin 4. günü açıldığında Kemal Türkler'in söz alarak sendika genel başkanlarını DİSK'in politikasını saptamak üzere toplantıya çağırıldığı ve bunun için Genel Kurula bir saat ara verilmesini istediği görüldü.

Divan başkanlığında da Genel Kurulu birinci gündemden beri yöneten Kemal Nebioğlu yerine ikinci başkan Mehmet Kırınç vardı.

Bir saat aradan sonra sendika genel başkanları ve Kemal Türkler kongre salonuna geldiler. Türkler kararı açıkladı. Giriş bölümünde DİSK'in kuruluş bildirgesi ve tüzüğü'nün amaç maddesiyle sosyalist bir sendika olduğu belirtilmekteydi. İkinci paragrafta, daha önce kararlar komisyonu tarafından Genel Kurula sunulmuş ve oybirliğiyle kabul edilmiş olan «Emperyalizmle mücadele», «Faşizmle mücadele»; «Ceza Kanununda ki 141-142. maddeleriyle ölüm cezasının kaldırılması için mücadele», «Düşünce özgür'üğünün gerçekleştirilmesi için mücadele», «iş hayatını düzenleyen yasaların demokratikleştirilmesi için mücadele», «Lokavtın yasa dışı bırakılması için mücadele», gibi

somut hedefler gösterilmektedir. 3. paragrafta ise, yukarıdaki somut hedeflerin gerçekleştirilmesinde bütün ilerici ve demokratik kuruluşlar ve ilerici partiler ve de CHP ile güçbirliği yapılacağı yazılıydı. Oya sunulan bu teklif oybirliğiyle kabul edildi.

Böylece, kapalı oturumda CHP'nin desteklenmesi kararı alındığı şeklinde gazetelerde çıkan haberin CHP üyesi delegeler tarafından basına duyurulduğu ve doğru olmadığı ortaya çıkmış oldu.

CHP'Lİ ÜYELER DİVANA SALDIRIYOR

Sonradan öğrenildiğine göre, kapalı oturumda sosyalistlerin önergesi 134 degeden 57 oy, CHP'nin desteklenmesi önergesi ise 60 kabule 59 red oy, 1973 seçimlerinde CHP'ye oy verilmesi konusunda DİSK Yönetim Kurulunun aldığı kararın Genel Kurulca onaylanması önergesi ise 80 oy almıştı. Kapalı oturum zaman zaman çok elektrikli geçmişti. Oylamalara sert itirazlar gelmiş bir kaç kez oylama yapılmıştı. Görüşmelere yeterlik önergesi verilip kabul edilmesinden sonra Kamal Türkler'in söz almak istemesi genel kurulu karıştırmış divan başkanı

Nebioğlu söz vermek istemeyince CHP'li delegeler divana ağır hakaretlerde bulunmuşlardı. 10 dakika konuşması genel kurulca kabul edilen Türkler, süresi dolup divan başkanı tarafından sözü kesilince kızıp genel kurulu terk etmişti.

NEBİOĞLU İSTİFA EDİYOR

Genel Kurulu karıştıran, olay çıkması için uğraşan CHP'li delegelere rağmen Kemal Nebioğlu oturumu sonuna kadar yönetmiş, sonunda da: «birinci önerge 57 kabul, ikinci önerge 80 kabul, üçüncü önerge 60 kabul 59 red 7 çekimser oy almıştır; oylamalara 134 delege katılmıştır; genel kurulun bugünkü oturumunda başkaca görüşülecek madde yoktur; bana güvensizlik belirttiğiniz için divan başkanlığından istifa ediyorum ve oturumu kapatıyorum.» diyerek DİSK Genel Kurulunun 3. gününü bitirmiştir.

GENEL KURULUN SON GÜNÜ

Dördüncü gün Türkler'in bulunduğu ortalama önerinin kabul edilmesinden sonra tüzük değişikliklerinin görüşülmesine geçildi. Eski Yürütme Kurulunun hazırlayıp Genel Kurula sunduğu tüzük değişiklikleri DİSK'e eskisinden de mer-

keziyetçi bir yönetim biçimi getirmekteydi. Yürütme Kurulunun 5 üyesi de Genel Başkan tarafından gösterilen adaylar arasından seçilebilecekti. Bu maddeye kısıtlı süre (Divanı yöneten, DİSK'in yeni üyelerinden, Petkim-iş sendikası başkanı Mehmet Kılınç, bir leyhte, bir aleyhte olmak üzere ve beşer dakikayla konuşmaları kısıtlamıştı.) İç'nde Burhan Şahin karşı çıktı, ve dileyenin aday olmasını önerdi. Karmakarışık bir oylama yöntemiyle önergeler oylandı. Sonuçta herkes kendi önergesinin kabul edildiğini sanıp alkışladı.

Yönetim Kurulu üye sayısının ise 16 dan 20 ye çıkarılması eski yürütme kurulu tarafından önerilmekteydi. Eski Tüzükte, işkollarının 16 ya indirilmesini kabul eden DİSK'in, her işkolundan bir kişinin Yönetim Kuruluna seçilmesi şartı vardı. Yeni teklifte bu şart da kaldırılmıştı. Bu madde hakkında söz alan Cenab Bıçakçı, 20 Yönetim Kurulu üyesinin, delege sayısı fazla olan 2 ya da 3 sendika arasında paylaşılabilineceği tehlikesine dikkatleri çekerek bir sendikadan en çok üç Yönetim Kurulu üyesi seçilmesi şartının maddeye konulmasını önerdi, Önerge kabul edildi.

Cenab Bıçakçının DİSK Yürütme ve Yönetim Kuruluna aynı kişinin üst üste seçilmeyeceğine dair tüzük değişikliği teklifi ise divan başkanı Mehmet Kılınç tarafından sadece okundu, oylanmadan bir kenara konuldu.

Seçimlere çok geç sıra geldi. salon saat 17⁰⁰ den sonra başkasına kiraya verildiğinden Genel Kurula bahçede devam edildi.

İLERİCİ YAPI-İŞ DİSK'e ALINIYOR

Seçimlerden önce, kongrenin birinci günü, DİSK'e kabul edilen İlerici Yapı-İş Sendikasının Genel Başkanı Uğur Cankoçak'ın delege olarak kabul edilip edilmemesi tartışıldı. Bir saat süren tartışmalar sonunda delegelik için bütün işlemlerin usulüne uygun olarak yerine getirildiği anlaşıldığından Cankoçak delege olarak kabul edildi.

DELEGELERİN POLİTİK GÖRÜŞÜ

Seçimlerden önce, 137 delegenin politik görüşü şöyleydi.

Kapalı oturumda, CHP önergesine 60 kabul oyu veren CHP kanadı. Aynı önergeye red oyu veren 59 delege ile ilerici

Yapı-İş delegesiyle, oturumunda hasta olduğundan bulunamayan Gıda-iş'in bir delegesinin eklenmesiyle sayısı 61 olan devrimciler kanadı, 16 tanede «yüzen ve gezen» oy. Seçimlerde nasıl davranılacağı konusunda devrimciler arasında tartışma çıktı. Genel Başkanlık dahil, devrimciler her yere aday göstermesi gerektiğini savunan Cenab Bıçakçı ve arkadaşlarına karşı Özcan Kesgeç ile Dinçer Doğu ve arkadaşları seçimlerin boykot edilmesi önerisiyle çıktılar. Sonunda yönetim kurulu onur ve denetim kurulları için ortak liste hazırlandı. Yürütme kuruluna aday olunmamasında Kesgeç ve Doğu ısrar ettiler.

Türkler Yeniden Genel Başkan

Devrimciler aday göstermedikleri için Türkler tek başına Genel Başkan adayı oldu. Tüzükte, birden fazla aday olursa 2/3 oyla genel başkanın seçileceği tek aday olursa, salt çoğunluğun yeterli olacağı yazıldığından devrimciler kanadının boş oy kullanmasına rağmen, Kemal Türkler yeniden ve kolaylıkla Genel Başkan seçildi.

Türkler, önce eski Genel sekreter Kemal Sülker ile Bay-sen İş Genel Başkanı Cevat Özkaşıkçı'yı aday gösterdi. Birin-

ci tur oylamada devrimci delegeler boş kullandıklarından 2/3 çoğunluğu sağlamayan Sülker, ikinci oylamada boş oylar arı-tıp delege sayısının salt çoğunluğunun da altına düşmesiyle adaylıktan çekildi.

GÜZELCE GENEL SEK- RETER

Kemal Türkler bu kere, 1961'de Türkiye İşçi Partisi'nin 1967'de DİSK'in kurucusu, Partinin Merkez Yürütme Kurulu üyesi, DİSK'in de eski Genel Sekreterliğini yapan, ve yıllardır Almanya'da yaşayan son zamanlarda da DGB (Alman Sendikalar Birliği) Berlin bölgesi yöneticilerinden biri olan İbrahim Güzelce ile yine Cevat Özhasırcı'yı aday gösterdi. Güzelce birinci oylamada 2/3 çoğunluğu sağ-lamadı, ikinci turda seçildi.

GÜRÜLTÜLER BAŞLI- YOR

Yürütme Kurulu seçimine geçileceğini bidiren divan başkanı Mehmet Kılınç, Genel Başkan'dan, adaylarını göstermesini isteyince kongrede gürültü çıktı. Devrimciler bu maddenin değişmeyip eski tüzükteki gibi kaldığını iddia ettiler. Divan başkanı aksi görüşteydi. Divan katibi Cevat Özhasırcı maddeyle ilgili divan

zaptını okuyarak maddenin değiştiğini, yürütme kurulu üyelerinin Genel Başkanın gösterdiği adaylar arasından seçilmesi gerektiğini iddia etti. Bu sırada Dinçer Doğu oturduğu yerden «Bu Konunun Genel Başkan Kemal Türkler'e sorulmasını o ne derse kendisinin kabul edeceğini» bağırdı. Kamel Türkler hemen kürsüye çıkıp maddenin değiştiğini ve adayları kendisinin göstereceğini söyledi Divan Başkanı Kemal Türkler'in verdiği aday listesini okudu. Türkler 5 Yürütme Kurulu üyeliği için 6 aday göstermişti. Oysa, seçilecek üye sayısının iki misli aday gösterilmesi gerekliydi. Çünkü DİSK Tüzüğü'nün Genel Sekreter seçimini anlatan 36. maddesi aynen: «Genel Sekreter DİSK Genel Kurulunda Genel Başkanın göstereceği en az iki aday arasından Genel Başkanın Seçildiği usulle seçilir» demektedir. Yapılan Tüzük değişikliğiyle, Yürütme Kurulunun seçimi «Genel Sekreterin seçimi usulüyle yapılır.» şeklinde kabul edilmişti. Beş kişilik Yürütme Kurulu için en az on aday göstermesi gereken Kemal Türkler 6 aday gösteriyor ve 6. aday olarak divan başkanı tarafından Uğur Cankoçak'ın adı okunuyordu. Oynanan oyun basitti. Uğur

Cankoçak adaylığını geri aldı. Buna rağmen bu konu Devrimciler arasında sert tartışmalara yol açtı bu tartışmayı Türkler ve CHP'lilerin zevkle seyrettiğini devrimciler geç farkettiler. Ve tartışmayı kestiler. Yürütme Kurulu seçiminde boş oy kullanan devrimci kanadın artık sınırlarına hakim olamadığı görülüyordu. Divanla sert tartışmalar yapıyordu, oylama yenileniyordu. Bu sırada Kemal Türkler, dinleyicilerin delegeleri sürekli etkilediğini iddia ederek görevlilerin dinleyicileri bahçeden çıkartmasını istedi. Bununla da yetinmeyen Türkler telefonun başına da iki görevli dikilmesini istedi. İddiasına göre, delegeler telefonla sosyalist Partilerden birinin Genel Başkanından emir alıyordu. Bu iddialar çok sert tepkilere yol açtı. Dinleyiciler, çoğunlukla DİSK'e bağlı sendikaların yöneticileri, üyeleri ve uzmanlarıydı. Delegelerle - Divan başkanı, görevlilerle - dinleyiciler arasında itiş kakışa kadar varan tartışmalar başladı. Divan polis çağırılması için görevlilere emir verince Cenani Bıçakçı ve arkadaşları «Polis çağırılmasına gerek olmadığını DİSK Kongresinin polislerin copları altında yapılamayacağını» divana sert biçimde anlattılar. Fa-

kat kapının önünde duran polisler bu bağırışmalar yüzünden Kongreye doldular dinleyiciler dağıtıldı. Telefonun başına da görevli dikildi.

TÜRKLER'İN TAHRİKLERİ

Kemal Türkler'in bu tahrikleri devrimciler arasında etkili oldu. Bazı delegeleri çantalarını alıp «Böyle DİSK Kongresi mi olur. Sizleri tarihe havale ediyorum.» diyerek Genel Kurulu terk etmeye başladılar. Öyle ki, Yürütme Kurulunun üçüncü oylama turunda 137 delege sayısı 117'ye düşmüştü. Bir ara Dinçer Doğu ile Özcan Kesgeç'in arkadaşlarını toplayarak Genel Kurulu terk etmeye hazırlanmış oldukları görüldü. Kongreyi terk etme ko-

nusunda kesgeç ile Bıçakçı arasında yarışma oldu sonunda Kesgeç, «DİSK'i tarihe havale edip, tabanda çalışma yapacaklarını söyleyip» Genel Kurulu terk ettiler. CHP'lilerden bir tek kişi kongreyi terk etmedi.

Devrimcilerin çoğunluğu genel kurulu terk edince CHP'lilerin teksir edilmiş aday listeleri ortaya çıktı. Kongreyi terk etmeyen devrimcilerin sürekli boş oy kullanmalarına rağmen seçimleri büyük çoğunlukla CHP'liler kazandı.

Gelecek DİSK Genel Kurulunda, doğal delege olarak en az 30 CHP'li gelecek bu durumu devrimci kanat nasıl açıklayabilecek, şimdi merak edilen konu budur.

Sosyalist Parti Programı

GİRİŞ :

Geride bırakılmış ülkeler, emperyalist ilişkilerin ağına düşmüş, böylece bir ya da birkaç devletin tekelleştirilmiş sermayesinin sömürüsüne tabi olduğu için, ekonomik bakımdan dış çıkarılara bağlı, politik bakımdan da tam bağımsız olmayan ve dışa bağlı kesimler, öteki kesimler aleyhine geliştiğinden ekonomik gelişmesi uyumsuz, dengesiz ve frenlenmiş bulunan toplumlardır. Türkiye de bu toplumlar arasında bulunuyor. Osmanlı Devleti, tarihinin son döneminde bir yarı-sömürge olmuştu. Ulusal Kurtuluş Savaşımız zaferle sonuçlanmış olmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'ni ekonomik bakımdan bağımsızlığa kavuşturamadı. Dışa bağlı sömürücü ilişkiler devam etti. Atatürk'ün yaşadığı dönemde korunmasına özenle çaba harcanan politik bağımsızlığımızı da sonradan yitirmeye başladık: Ulusal bağımsızlıkla bağdaşmayan anlaşmalar, sözleşmeler imzalandı. Türkiye'nin 1948 yılına kadar açık vermeye dış ödemeler dengesi, dış borçlar ve yardımlarla (!) birlikte her yıl büyüyen açıklar vermeğe başladı. Yeniden yabancı Devletlerden, uluslararası kurumlardan borç almağa başladık. Tıpkı Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde olduğu gibi. Ve bu borçlar yüzünden bir takım ödünler vermek, yabancılara bir takım yetkiler tanımak durumunda kaldık.

Beri yandan iç ve dış sömürünün artan ağırlığını, uyandıkça daha çok duyan emekçi halk yığınlarımızın, sayısı kabaran sorunlara çözüm istemesine karşılık baskın sınıfların sorunlara geçerli çözümler getirememesi, bunların tarihsel anlamda acze düşüklerini ortaya koymaktadır.

Baskın sınıf ve zümrelere mensup yöneticiler arasında hiç bir sorunumuzu çözemeyeceklerini bilmektedirler.

Gerçekte hiç bir kapıyı açmayan vaad dolu politik konuşmalar, halkı oyalamayı, aldatmayı amaçlıyor. Bu nutuklarla kapitalizmin tarih sahnesinden silinmeğe mahkûm olduğu gizlenmeğe çalışılıyor. Ne var ki, tâ Tanzimattan, tâ Meşrutiyetlerden beri bu vaatlerle

gerçek yaşantısını karşılaştıran işçiler, köylüler, emekçiler, zembereğin boşandığını, saate yeni bir zemberek taktırmak, saati yeniden ayarlamak gerektiğini, her geçen gün biraz daha iyi kavıyorlar.

İşte bu gibi durumlarda yeni politik akımlara, yeni politik partilere gereksinme duyulur. Ve eski düzeni değiştirecek partiler ortaya çıkar. Çağımızda bu partiler sosyalist partilerdir. Türkiye'de ilk sosyalist parti, Osmanlı Sosyalist Fırkası, 1910 yılında kuruldu. Baskılara, yasaklara, kovuşturmalara, ağır cezalara, hattâ öldürmelere rağmen sosyalist akım, Türkiye'nin bunalımı ile orantılı olarak, büyüdü, güçlendi. Hiç kuşkusuz sosyalist akım da kimi yanlıgilara düştü, yarın da düşecektir; her yaşayan varlık gibi. Ama savunduğu esas hat doğruluğunu korudu. Başka kurtuluş yolu olmadığı; Türkiye için de, emekçi yığınlarımız için de sosyalizmden başka çıkış yolu bulunmadığı, olayların mihenginde, hergün daha açıkça ortaya çıktı.

Sosyalist Parti 65 yıllık Türkiye Sosyalizmi'nin mirascısıdır. Türkiye'ye özgü, onun tarihsel koşullarının çizdiği bir yol izleyerek, emekçileri toplum ve Devlet işlerinde, doğrudan doğruya söz ve karar sahibi yapmayı ve (kapitalist olmayan) bir kalkınma yöntemi ile, sosyalizme, bağımsız Türkiye sosyalizmine geçmeyi amaçlamaktadır.

Biz, emekçilerin bilinçlenme sürecinin hızlanmasına ve emekçi yığınlarımızın, sınıf bilinci ile ekonomik, sosyal, politik, kültürel alanlarda örgütlenerek bağımsız bir sosyal güç oluşturmasına yardımcı olacağız. Yakın amacımız budur. Gericilikle, faşizmle gerçekten başarılı biçimde mücadele etmenin yolu budur. Emperyalizmle, kapitalizmle ve bürokrasi ile mücadelenin yolu da buradan geçer. Biz, emekçilerin iktidarını sağlamak ve korumak için, **önce emekçilerin parti içinde egemen olmalarını sağlamak ve korumak gerektiği inancındayız.** Programda, tüzükte bunu sağlayıcı tedbirler getirdik. Böylece demokrasiye, giderek sosyalist demokrasiye hizmet ettiğimiz inancındayız.

Sosyalist Partinin yakın amaçlarının ikinci aşaması, emekçilerin iktidarında Türkiye'yi emperyalist ilişkilerin etkisinden kurtarmayı, emekçileri insanlık dışı yaşama koşullarından kurtarmayı hedef alan, bir dizi devrimlerin gerçekleştirileceği dönem olacaktır. Bir takım kamulaştırmalar sonucunda, ulusal ekonominin düzen-

Sosyalist Parti'nin Programı

«Biz yaşamını, bağımsızlığını korumak için çalışan emekçileriz. Zavallı bir halkız. Kurtulmak, yaşamak için çalışan ve çalışmak zorunda olan bir halkız ! Bundan dolayı herbirimizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Ama çalışmakla bir hakkı elde ederiz. Yoksa sırt üstü yatmak ve hayatını çalışmadan geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içerisinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde söyleyiniz efendiler! Halkçılık toplum düzenini emeğine, hukukuna dayandırmak isteyen bir sosyal doktrindir. Efendiler! Biz bu hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altında bulundurabilmek için toptan, ulusca bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı ulusca savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyeceğiz.»

ATATÜRK (1 Aralık 1921)

TÜSTAV

leyici, itici ve başarıcı gücü haline gelecek olan kamu kesiminin ağır bastığı planlı ve (kapitalist olmayan) bir karma sistem uygulanacak, bir hızlı kalkınma yolu izlenecektir. Ve toplumsal yaşantının tüm alanlarında emekçilerin eliyle ve emekçiler yararına gerçekleştirilecek köklü dönüşümler dizisinden geçilerek, eşitlik içinde herkesin birbiriyle kardeşçe dayanışarak, özgürce, dopdolmuş bir yaşam sürdürdüğü ve kapitalist ilişkiler içinde yitirdiği insanlığına, daha yüksek bir düzeyde yeniden erişmenin mutluluğunu duyduğu bir ortamda, tarihsel koşullarımızın belirlediği biçimdeki bağımsız Türkiye Sosyalizmi'ne, sosyalist demokrasiye ulaşacaktır.

Yeni bir toplum düzenine geçilmesini öneren, yeni bir üretim tarzının müjdecisi olan Partiler, ancak iktidar olmaları için tarihsel koşullar belirlediği, ya da belirlemek üzere olduğu zaman ortaya çıkarlar. 1910'dan beri Türkiye'de sosyalist partilerin kurulmakta olması, kapitalist ilişkilerin ağırlığı yırtmanın ve yeni düzene geçmenin zamanı geldiğinin işaretidir. Kaybedecek vaktimiz yoktur. İki bin yılının başlaması ile, Bilimsel ve Teknolojik ilerleme daha da hızlanacak, öylesine karmaşık sorunlar ortaya çıkaracaktır ki, geri bırakılmış ülkeler için, arayı -kendi güçleri ile- kapatmak olanakları, gittikçe daralacaktır. Kuşkusuz olanaklar hiç bir vakit sifıra düşmez. Şimdiden tahmin edilemeyen yeni olanaklar doğar. Ama geç kalındıkça daha çok kuşağın, daha büyük fedakârlıklara katılması, daha çok emek harcanması gerekecektir. Türkiye geri bırakılmış ülkeler arasında, en kötü durumda olanlar arasında değildir. Birtakım alt-yapı kuruluşları vardır; çarpık biçimde de olsa endüstrileşme yoluna girmiştir; sermaye birikimi ve teknik personel bakımından en geride olanlar düzeyinde değildir; doğal kaynakları çeşitli ve zengindir. Türkiye emperyalist ilişkilerin ağırlığından kurtulursa, aradaki farkın, önce daha da büyümesini önleyecek ve giderek bu farkı kapatacaktır. Bunun için gerekli potansiyel güce sahiptir.

Sosyalist Parti işçileri, köylüleri, tüm emekçileri, iyi niyetli herkesi uygarlık savaşına çağırıyor.

EMEKÇİLER!

İKTİDAR OLMA ve KÖTÜ YAŞANTINIZI, KENDİ YAŞANTINIZLA BİRLİKTE TÜRKİYE'nin YAŞANTISINI ve TÜM İNSANLIĞIN YAŞANTISINI DEĞİŞTİRME OLANAĞI ELİNİZİN ALTINDADIR. SOSYALİST PARTİ BİR KAPI AÇIYOR; KURTULUŞA GİDEN KAPI ...

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYALİST PARTİNİN NİTELİĞİ VE ÜLKÜLER

I — PARTİNİN NİTELİĞİ

Sosyalist Parti, işçi sınıfımızın ve onun bilime dayalı demokratik öncülüğünde, onunla aynı safta mücadeleyi kabul eden köylüler, devrimci gençler ve sosyalist aydınlardan oluşan itici ve sürükleyici sosyal güç dolayında halkalanmış tüm emekçi halk yığınlarının yasal yoldan iktidara yürüyen demokratik, bağımsız, sosyalist örgütüdür.

1) Emekçilerin çıkarları için mücadele Türkiye'nin Çıkarları için mücadeledir.

Sosyalist Parti, yurt ve dünya olaylarını işçi sınıfımızın, köylülerimizin, emekçi halkımızın hakları, çıkarları açısından ve her halde emperyalizme, kapitalizme karşı olan bir açıdan değerlendirir; işçilerimizin, köylülerimizin, tüm emekçilerin hakları, özgürlükleri, çıkarları için onlarla e'ele mücadele eder. Sosyalist Parti Ulusumuzun büyük çoğunluğunu oluşturan ve doğa ile birlikte tüm zenginliklerin kaynağı, ulusal kültürün yaratıcısı ve sosyal ilerlemenin itici gücü olan emekçi halk yığınlarının, hakları, özgürlükleri ve çıkarları için mücadelenin, aslında ulusumuzun bağımsızlığı, temel hakları, çıkarları için mücadele etmek olduğunu bilir. Sosyalist Parti, Türkiye'yi yüzyıllardır sömürmüş, geri bırakmış olan emperyalist güçlere ve bunların içimizdeki ortaklarına, işbirlikçiler'ne karşı yürütülecek bu mücadele, ancak işçi sınıfının öncülüğünde bütünleşen tüm emekçi yığınların güçbirliği ile başarıya ulaştırılabileceği için, bu mücadelenin aynı zamanda ulusca bütünleşmemize, demokrasinin kökleşmesine ve giderek Türkiye'nin ekonomisi, siyasal ve sosyal düzeni, kültürü ile ileri, gelişmiş bir sanayi toplumunu niteliği kazanmasına olanak verecektir. Bağımsız ve özgür yaşayabilmek için, insanlığın bugün ulaştığı en ileri noktaya ulaşmak zorundayız. Hem de hiç vakit kaybetmeden. Egemen çevrelerin izledikleri kapitalizm yolu ise buna engeldir.

Türkiye, Batının dayattığı kapitalist ilişkiler yüzünden geri bırakılmış bir toplum durumuna düşmüştür. Kapitalist ilişkiler

sürdürüldükçe bu durumdan kurtulmamıza olanak yoktur. Kapitalist ilişkiler, ulusal ekonomiyi dışa bağladığı için, onu uyumsuz, dengesiz bir gelişme süreci içine sokar; ve giderek ulusal yaşamı, politikasından kültürüne varıncaya kadar tümüyle, dış egemenliklerin etkisi altında bırakır. Sosyalist Parti, politik ekonominin doğruladığı bu gerçeği, tarihimizin gözler önüne serdiğini pek iyi bilmektedir. Geri yandan Sosyalist Parti, demokrasinin gerçekten işler hale gelebilmesi için, çıkarlarıyla emperyalizme bağlı burjuva-ağa-bürokrat üçlüsünün geriletici, tutucu etkilerine son verilmesi gerektiğini de bilmektedir. Türkiye'nin kapitalist ilişkilerden sıyrılması bu bakımdan da gereklidir.

2) Düzeni Ancak Emekçilerin İktidarı Değiştirir

Sosyalist Parti, ilk aşama olarak, emekçi yığınlarının iktidarında kapitalist olmayan, planlı bir kalkınma yolu izlenmesini öngörür. Böylece demokratik düzenin gerçekten işlemesine de olanak sağlanmış olacaktır. Türkiye'nin kapitalist ilişkilerin frenleyici bağlarından sıyrılıp kurtulabilmesi için, bir iktidar değişikliği olması ve işçilerin, köylülerin kol ve kafa emekçilerinin iktidara geçmesi şarttır; çünkü düzen değişikliğini, ancak bunda çıkarı olanlar yapar.

II — PARTİNİN DAYANDIĞI İLKELER

A) Sosyalizmin Bir Tanlığı

Sosyalizm, kapitalizmin çelişkilerinin yarattığı ve kapitalizmden sonraki aşamayı temsil eden bir üretim biçimi, sosyo-politik bir sistemdir. Sosyalizm aynı zamanda bilimsel bir doktrindir. Bu iki anlamda ilke'leri, yasaları, kuralları ile sosyalizm, bir bütündür ve teori bakımından bir tanedir. Olumlu bir üretim biçimi olarak, sosyalizmi öteki üretim biçimlerinden ayırdeden ilke ve kurallar dört noktada toplanmaktadır. Bunların sosyalist olan her toplumda bulunması zorunludur. Her sosyalist parti bu ilkelere dayanır. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

Bir, üretim, değiş-tokuş, ulaşım kredi araçlarının kamulaştırılması,

İki, üst-yapıların sosyalist bir söz ve biçim kazanması.

Üç, işçi sınıfının bilime dayalı öncülüğünde emekçilerin iktidar olması, baskın ve yönetici sınıf durumuna gelmesi.

Dört, anarşik pazar ekonomisinin yerini, uyumlu ve dengeli bütüymeı sağlayan planlı ekonominin alması,

Sosyalizmin daha başka ilkeleri, kuralları da vardır elbet. Ama ana kurallar bunlardır. Evrensel nitelikte olan bu ilke ve kurallar, uygulamada her toplumun koşullarına göre değişik ölçülerde, değişik biçimlerde gerçekleşmektedir.

Demek ki, teorik tek olan sosyalizm, uygulama alanında bir birinden farklı biçimler almakta; karşımıza çeşitli «model» ler çıkmaktadır. Kuşkusuz bu da bilimin bir gereğidir. Sosyal gerçeklere bilimsel açıdan yaklaşma zorunluluğu, her toplumda farklı gerçekler karşısında bulunan sosyalistleri, farklı uygulama biçimlerine götürmektedir.

Şimdi uygulamadaki bu çeşitliliğin nedenleri üzerinde biraz daha ayrıntılı olarak duracağız :

1) FARKLI YAPILAR. FARKLI BİÇİMLER DOĞURUR :

Toplumlar, ekonomik ve sosyal yapıları bakımından, farklı gelişme düzeylerinde bulunurlar: Sanayici kapitalist ülkelerle, geri bırakılmış ülkelerde görüldüğü gibi Ancak bu yapı farklılığı aynı kategoriye giren ülkeler arasında da kendini gösterir: Türk'ye de, Honduras da geri bırakılmış toplumlardır ama ekonomik sosyal yapıları arasında derin farklar vardır.

Toplumların ayrıca, ulusal özellikleri, gelenekleri de bir birinden farklıdır.

Özellikle politik geleneklerde derin farklar görülür.

Çıkış noktaları farklı olunca varış noktaları da farklı olur. Ekonomik sosyal yapıları farklı; özellikleri gelenekleri farklı olan toplumların, daha ileri bir üretim tazına, örneğin sosyalizme geçmeleri halinde, her birinin uygulayacağı sosyalizm biçiminin bir birinden farklı olacağı; her birinin özelliklerini taşıyan sosyalizm «model» leri karşısında bulunulacağı kuşkusuzdur. Nitekim bugün farklı «model» lerin ortaya çıktığını görüyoruz. Yarın sanayici kapitalist ülkelerden her hangi birinin, sosyalizme geçmesi halinde ise, bilinenlerden farklı bir «model» ile karşılaşılacaktır.

2) GEÇİŞ YOLU TEK DEĞİLDİR :

Bir de, sosyalizme geçmek için izlenecek yol ve geçiş biçimi sorunu var. Burada da iki etkeni gözönünde tutmak gerekir; Politik gelenekler ve Raslantı Uyumluluđu, (Konjonktür)...

Politik geleneklerinin bir birinden farklı olması yanı sıra, toplumlar yaşantıları boyunca, farklı iç ve dış Raslantı Uyumlulukları içinde bulunurlar. Bir an gelir ki, koşullar emekçilerden yana olur; ya da tersi olur. Geçiş zamanı ve biçimi bu koşullara göre, yani iç ve dış raslantı uyumluluklarına göre saptanır. İzlenecek yolun saptanmasında ise, politik geleneklere ağırlık vermek gerekir. Filan toplumun politik gelenekleri içinde bulunduğu raslantı uyumlulukları, filan yolun izlenmesine ve geçmişin filan biçimde olmasına olanak verirken; falan toplumun politik gelenekleri, yaşantısı ve içinde bulunduğu iç ve dış raslantı uyumlulukları bambaşka bir yolun izlenmesini ve bambaşka bir geçiş biçimini gerekli kılar. Demek ki, bu da toplumdan topluma değişmektedir. Sosyalizme bir tek geçiş yolu, bir tek geçiş biçimi vardır demek yanlıştır; bilime ters düşmektedir.

Yaşam o kadar zengin ve izlediği yollar o kadar çeşitlidir ki, tek bir alternatif içine sıkıştırılamaz. Sosyalizme geçiş için izlenecek yolun saptanmasında, sosyal sınıflar arasındaki ilişkiler başlı başına önem taşır. Bilindiği gibi sosyal sınıfların birbirleriyle mücadelesi, sosyal gelişmeyi sağlayan itici ve ilerletici sosyal gücü oluşturmaktadır. Beri yandan sosyal sınıflar toplumdan topluma değişmektedir; Nitelikleri, bilinç dereceleri, örgütlenme düzeyleri farklıdır. Her toplumun çelişkileri, genel olarak aynı kategoriye girse bile, kendine özgüdür. Bunun sonucu olarak da, çelişkilerin neler olduğunu, her toplumda ayrı ayrı saptamak gerekmektedir. Sosyal (statik) sınıfların birbirine göre güçlerini, her toplumda ayrı ayrı saptamak gerekmektedir. Üstelik bunlar dural şeyler değil, değişken nesnelere. Böylece çelişkilerin bir süreç olarak ve temel çelişki ile ikinci derecedeki çelişkilerin yer değiştirmelerini de kapsayacak biçimde saptanması zorunludur. Bir sosyalist partinin etkili olması, bu çelişkileri doğru değerlendirmesine ve buna uyan bir rota izlemesine bağlıdır. Kuşkusuz, emekçilerin partisi olarak, o da objektif sürecin bir parçasıdır. Nevar ki, bu sürecin itici ve ilerletici gücünü somut olarak sapta-

dığı ve doğru bir politik çizgi ile işçi sınıfının etkin olmasını sağlayabildiği ölçüde, objektif sürece müdahalesi etkili olacaktır.

Sosyalist Parti, Türkiye'nin sorunlarına, yukarıda açıklanan bilimsel verilerden çıkış yaparak yaklaşmaktadır. Bu programda açıklanan amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için izlenecek yol, toplumumuzun ekonomik ve sosyal yapısı, ulusal özellikleri, çelişkileri, «raslantı uyumlulukları», doğru değerlendirilmeğe çalışarak çizilmiştir. Bu yoldan yarın kurulacak sosyalizmin de, toplumumuzun özelliklerini taşıyacağı, bilme dayalı bize özgü bir sosyalizm biçimi olacağı kuşkusuzdur.

B) Emekçilerin gerçekten iktidar olabilmeleri :

a — Emekçilerin iktidarında, kapitalist olmayan, planlı bir kalkınma yolu izlenmesini ve demokrasinin emekçilerin günlük yaşantısında gerçekleşmesini, ulaşılması gereken ilk hedef olarak gören Sosyalist Parti, İşçileri, yoksul köylüleri ve her meslekten kol ve kafa emekçilerini bilinçli, aktif kişilerin örgütlü politik hareket olarak bütünleştirdiği ölçüde görevini yerine getireceğine inanır. Çünkü ancak bu suretle sermayeci sınıfların, Türkiye'yi ve emekçi halkımızı, geri bırakan, dışa bağlı gücünü zararsız hale getirme olanağına kavuşulur. Ayrıca Sosyalist Parti, emekçiler söz sahibi, karar sahibi olmadıkça, yeni düzende yönetimi bir yeni bürokrasinin tekeline geçirmesini ciddi bir tehlike olarak görür. Bu tehlike şimdiden Parti içinde önlenmelidir. Yöneticiliğin emekçilerden kopmuş bürokratik bir meslek haline gelmesine meydan verilmemelidir.

Sosyalist Parti, parti içi demokrasiyi tam anlamı ile gerçekleştirmek ve bürokratik yozlaşmayı önlemek için, aşağıdaki esasları benimser :

a — Hiç kimse iki kez üst üste yönetici seçilemez. İkinci kez aday olabilmek için, bir olağan kurultay döneminin geçmesi gerektir. Alt kademe yöneticilerinin üst kademelere aday olmaları bu yasağın dışındadır. (Üst üste iki kez aday olmama kuralı, kuruluşun sonraki ilk kurultay ve kongrelerde yöneticilik için yeter sayıda aday bulunmaması halinde uygulanmaz.) Eski yöneticilerin birliği ve deneylerinden yararlanılmasını sağlamak amacıyla, görevlerini devreden başkanlar, sekreterler ve saymanlar, yeni seçilen kurul-

larda danışman olarak görev yaparlar. Danışmanların söz hakkı var, oy hakkı yoktur.

b — Parti Kurultayı iki yılda bir; il ve ilçe kongreleri her yıl toplanır.

c — Yönetim Kurullarında, kongre ve kurultaylarda, tüm seçim listelerinde, işçilerin, köylülerin, kol emekçilerinin çoğunlukta olması sağlanır.

ç — Parti içi demokrasinin en geniş biçimde uygulanmasını, emekçi tabanın egemenliğinin gerçekleştirilmesi için, yukarıdaki esasların yanı sıra, ilçeler düzeyinde altı ayda bir, tüm üyelerin katılacağı toplantılar düzenlenir. Bu toplantılarda her üye, parti politikasını serbestçe eleştirebilir. Eleştiri yapanlar somut önerilerde bulunurlar. Çoğunluğu sağlayan öneriler, il yönetim kurulları aracılığı ile Genel Başkanlığa iletilir. Bunlar Merkez Yürütme ve Genel Yönetim Kurullarında görüşülür. Genel Yönetim Kurulunun onayladığı oranda, bu önerilerin tümü, ya da bir kısmı parti politikası olarak uygulanır. Reddedilenler, gerekçe gösterilerek ilgili ilçelere iade edilir. Bunlar ilk ilçe kongresinin ya da olağan üstü bir kongrenin gündemine alınır. Çoğunluğun direnmesi halinde, sorun Parti Kurultayının gündemine konur ve orada karara bağlanır.

İlçe toplantılarında parti politikasının eleştirilmesi ve yeni önerilerde bulunulması, parti politikasının ve kararlarının tüm üyeleri bağlayıcı niteliğini ortadan kaldırmaz. İlçe toplantılarında parti politikasını eleştirmiş ve önerilerde bulunmuş olanlar da, bu politika yetkili organlarca değiştirilene kadar, ona harfi harfine uyum zorundadır.

d — Bürokrasi tehlikesi: Sosyalist Parti, bürokrasiyi devrim yolunda karşılaşılan en tehlikeli güçlerden biri olarak görür. Hele bürokrasinin, yüzlerce yıl Devleti tekeline tutmaya alıştığı ve bu yüzden özel bir nitelik taşıdığı Türkiye'de, belli başlı üretim ve değiş tokuş araçlarının kamulaştırılması ve ekonominin merkezi bir plana bağlanması gibi, yöneticilerin yetkinliklerini arttıran bir sistemde, ciddi tedbirler alınmazsa, bu yöneticilerin, emekçileri Devlet yönetiminden uzak tutarak devrimi yozlaştırmaları kuvvetli bir ihtimaldir. Sosyalist Parti, bürokratlaşma tehlikesine karşı,

parti içinde tabanı egemen hale getirerek, şimdiden mücadeleye başlanmasını gerekli görür.

C) Bencilik ve Bireycilik ile mücadele :

Sömürücü egemen çevrelerin emekçi halk yığınlarına yüzyıllardır dayattığı, bireyci, bencil dünya görüşünün kökleri zihnlardan sökülmelidir. «Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın»; «Gemisini kurtaran, kaptan» ve benzeri ata sözlerine kaynaklık eden bireyci, bencil zihniyeti geçersiz hale getirecek ve onun yerine insanlık sevgisini, kardeşliği, eşitliği, dayanışmayı, işbirliğini, sorumluluğu, fedakarlığı, yaratıcı emeğe saygıyı öğreten bir yeni ahlakın emekçi yığınlarınca benimsenmesi için ciddi çabalar harcanmalıdır.

1) Toplum - Kişi çelişkisi :

Ne kişiyi, fildişi bir kuleye hapsederek, onu sömürücü, baskıcı güçlerin karşısında yalnızlığa, ve pasifliğe mahkum eden bireyci felsefe; ne de kişiyi bir çarkın dişlisi gibi gören, ona araç güzüyle bakan totaliter felsefeler çıkış yapılamaz. Gerçek odur ki, kişi bilgisi, inançları, değer yargıları, ruhsal kişiliğini meydana getiren her şeyi ile, toplumsal ilişkilerin ürünüdür. Her kuşak, kendisini bu ilişkilerin içinde gözünü dünyaya açar. Ama buna karşılık toplumsal ilişkiler, üretim ilişkileri de, esasta insanlar arasında olan ilişkilerdir. Her kuşak bu ilişkilere bir şeyler katar. Emekçiler sınıf olarak bilinçlenip örgütlü bir güç halinde yaptıkları müdahalelerle, eski ilişkileri değiştirmekte, yeni üretim ilişkileri kurmaktadır. Kişilerin ruhsal yaşamları bakımından da aynı sonuca varılıyor; Ruhsal yaşamın içeriği ve biçimleri toplumca üretilmiştir; ama ruhsal yaşamın kendisi kişilerin içindedir ve kişilerle oluşur. Bu bilimsel yaklaşımdan bizim çıkardığımız politik sonuç, sosyalist demokraside, aşamalı planda ele alınan kişinin genişletilmiş temel haklarının, sistemin vaz geçilmez bir unsuru olduğudur. Sosyalist Parti, somut insana saygılıdır; ona sevgi bağlarıyla bağlıdır. İnsan sosyalizm için değil; sosyalizm insanlar içindir. Ama kuşkusuz sosyalizm, insanların bilerek isteyerek katlanacakları fedakarlıklarla kurulur. Sosyalist toplumu ve kendini sosyalizm doğrultusunda değiştirmek için sürekli mücadele eder. Bu bilimsel gerçekten çıkış yapan Sosyalist Parti, emekçilerin vaz

geçilmez, devredilmez, zaman aşımına uğramaz haklar ve özgürlüklerle donatılmasını ve emekçilerin bu genişletilmiş temel haklara dayanarak, işyerlerinde, mahalli idarelerde, Devlet dahil tüm kamu kurumlarında, yönetim ve denetim işlerine gerçekten ağırlıklarını komaları sağlanacaktır. Bunun yanısıra yasalama sisteminde referanduma geniş yer verilecektir. Emekçiler, çalışma hayatını ilgilendiren sorunlar başta olmak üzere, tüm toplum ve Devlet işlerinde doğrudan doğruya söz ve karar sahibi olacaklardır. Sorunumuz tabanın egemenliğini gerçekten sağlamaktır. Anayasa güvencesinde olan temel hak ve özgürlüklerin kağıt üzerinde kalmamasını ve herkezin bunlardan günlük yaşantısında yararlanabilmesi için, gerekli yasal ve pratik tedbirler alınacaktır. Bürokratlaşmayı, keyfi yönetimi önlemenin en etkili yolu emekçi yığınlarının toplum ve Devlet işlerinde doğrudan doğruya söz ve karar sahibi olmaları, tabanın ve somut kişilerin pratikte dokunulmaz temel hak ve özgürlüklerle donatılmalarıdır. Böylece Devlet makinasının demokratik biçimde işlenmesini sağlayacak yeni kurumlar kazanılmış olacaktır.

Toplum-kişi ilişkilerini doğru değerlendirmek bir sosyalist parti için kişinin toplumdaki yerini, hakları özgürlükleri ile devletle olan ilişkilerini doğru saptayabilmeleri bakımından çok önemlidir. Sosyalist demokrasinin gerçekleşmesi, teorik çıkış noktaları bakımından büyük ölçüde, buna, toplum-kişi ilişkilerinin doğru saptanmasına bağlıdır.

Açıklamaya çalıştık ki, kişi kendinden önceki kuşakların mirasçısıdır: Gözlerini geçmiş kuşakların yarattığı bir dünya içinde açar. Maddi şeyler kendisinden önceki kuşakların yapıtlarıdır; düşün alanındaki yapıtlar da öyle İnsanın kişiliği bu toplumsal miras içinde oluşur, meydana çıkar. Ama kişi yalnız alıcı, edilgin (pasif) durumda bir varlık değildir. Yaşarken bu mirasa onun da katkıları olur. Ayrıca geçen kuşakların mirasına tepki de gösterir. Kişilerin ne katkıları ne tepkileri ne de toplumsal mirası sınırdırma yetenekleri eşittir. Biri ötekinin yerine konmaz. Her kişi «kendine özgü» bir varlıktır. Ama aynı zamanda hepsinde aynı cinstendir; insandır. Bu bakımdan ahlak ve hukuk alanında eşittirler. Böylece kişiyi topluma indirgemek olanaksızdır. Kişi de toplumsuz düşünülemez. Toplum-kişi çelişkisi diyalektik bir birey meydana getirmektedir. Toplumun kişiye karşı sorumlulukları, kişi-

nin de topluma karşı sorumlulukları vardır. Çağdaş toplumlarda bu karşılıklı hakların sınırları anayasalarla çizilmiştir. Ne var ki, bu sınırlar son tahlilde egemen ve yönetici sınıfın çıkarlarına göre çizilmiştir. İşçi sınıfı ile emekçilerin egemenliğinde bu sınırlar büyük çoğunluğun çıkarına uygun bir biçimde ve giderek tüm insanların çıkarına uygun olarak çizileceğinden, emekçilerin iktidarı insan haklarına dayalı demokrasinin en geniş ölçüde uygulandığı, tabana oturduğu tarih dönemi olacaktır.

Sosyalist demokraside devlet gücü emekçilerin karşısında değil onların hizmetindedir. Sosyalizmde devlet gücü kapitalizmin, emperyalizmin karşısındadır. Ancak bu emekçilerin hiç bir kurala uymayacakları, bir (yaşam-ış) disiplinleri olmayacağı demek değildir elbet. (Yaşam-ış) disiplinini özgürlük içinde kişiler kendileri kuracaklar; kardeşçe dayanışmayı (yaşam-ış) disiplininin denetiminde, kendileri uygulayacaklardır.

Sosyalist toplumda ne kişi topluma karşıdır, ne toplum kişiye. Kişi topluma karşı doğuştan yüklendiği sorumluluğun bilinci içindedir. Bu bilinç bulanacak olursa çevresi kişiye sorumluluğunu hatırlatacaktır. Ama çevrenin ve giderek Devletin göstereceği tepki, sorumluluğunu ihmal eden kişinin temel hakları sınırına saygılı bir müdahale biçiminde olacaktır. Kişinin toplumun oluşturduğu, ama bir yanı sıra «kendine özgü» bir varlık oluşunun güvencesi, bu temel haklardadır. Sosyalist yaşama göre yeni bir içerik kazanacak olan bu temel haklar kişileri yöneticilerin keyfi çıkışlarından korur; yalnız kişileri değil, dolayısıyla sosyalist toplumun kendisini de korur. Somut insan çeşitli belirlemelerden oluşur. Her birinin belirleyişi nedenleri genel olarak toplumdan gelir; ama bir birinden farklıdır. Her somut kişi böylece özgül birer varlıktır. Başkalarına indirgenemez. Somut kişinin ne toplumun nede sınıfının içinde eriyip kaybolmasına rıza gösterilemez.

Ç) ULUSLARARASI DAYANIŞMA VE BAĞIMSIZLIK :

Dünyanın her yerinde işçi sınıfının esas mücadele amacı, teorik olarak aynıdır. Kapitalist sistemin yarattığı işçi sınıfını, bu sistemin çelişkileri, kapitalizme son verdirmeğe itilemektedir. Bundan dolayı işçilerin kardeşçe dayanışmaları, işbirliği etmeleri gerekmektedir. Kapitalizmin, türlü yollardan sömürüyü, baskıyı,

zorbalığı dünya çapında bir sistem haline getirdiği günümüzün emperyalizm aşamasında; çok uluslu ortaklıkların, buyruklarını ülke sınırı tanımadan her yerde, herkese dayattıkları bir dönemde; işçilerin, sade işçilerin değil tüm emekçilerin, geri bırakılmış ülkeler halklarının el ele vermeleri, emperyalizme karşı işbirliği etmeleri bunun en geçerli yolunu bulmaları zorunludur. Ancak hiç kuşkusuzdur ki, uluslararası dayanışma ve işbirliğinin gerçekleştirilmesinde her ülkenin işçileri, (işçi örgütleri) serbestçe karar alırlar. Bu dayanışmanın biçimini sınırları kendileri saptarlar. Emperyalizmle mücadele gerekçesi ile, yada uluslararası sosyalist dayanışma adına, hiç bir sosyalist devlet, hiç bir işçi örgütü, hiç bir kimse, bir başka sosyalist devlete, yada işçi örgütüne kendi görüşlerini zorla dayatmaya, kendi çıkarları doğrultusunda bir politikayı zorla izletmeğe yetkili değildir. Özel çıkar gözetmeden yardımlaşma kuralıdır. Bağımsızlık kuralıdır. Sosyalist devletlerin, işçi örgütlerinin, büyük küçük ayırımı gözetmeden eşitliği kuralıdır. Zor durumda olana, kendi istiyorsa yardım ve ilerde bir özel çıkar gözetmeden yardım etmek, kuralıdır.

1) EMPERYALİZME KARŞI DAYANIŞMA :

Sosyalist Parti, yukarıdaki ilkeleri benimser ve insanlığın ulus toplulukları aşamasını yaşadığını göz önünde bulundurarak, bağımsızlık ilkesinin önemle altını çizer. «Bağımsızlık içinde dayanışma ve işbirliği» emperyalizme karşı mücadele edenler arasında ki, uluslararası ilişkilerin temel kuralıdır.

İşçiler, (işçi örgütleri), kapitalizmle, emperyalizmle, önce kendi ülkelerinde mücadele ederler. Olağan olanı budur. Ve bu mücadelenin yolunu, yöntemini, biçimini, bilim ışığında kendileri saptarlar. Çünkü ülkelerinin gerçeklerini en iyi bilecek, değerlendirecek durumda olan ancak kendileridir. Resmen istenmiş olmadıkça, hiç bir yabancı devletin, yada örgütün bu mücadeleye katılması söz konusu olamaz. İşçilerin, emekçi halk yığınlarının, kapitalizm ve emperyalizme karşı, kendi ülkelerinde sürdürdükleri mücadelede, sağladıkları her başarı, emperyalizmin gövdesinde bir gedik açtığından, onun köklerinden birini kopardığından, aynı zamanda bu mücadelenin dünya ölçüsündeki bir başarısıdır.

D) POLİTİK ETMENE AĞIRLIK VERMEK :

Sosyalist Parti, eskiden yeniye geçişte, politik mücadele etmenin (faktörünün) belirleyici rolünü kavramıştır. Toplumun yüzünü değiştirecek olan etmen, işçi sınıfının öncülüğündeki emekçi halk yığınlarının örgütlü politik gücüdür. Politik etmeni, ekonomik etmenin pasif bir tâbii biçiminde görme yanlısına düşülmemelidir. Her şeyi «üretici güçler»in (yani üretim araçları, teknoloji vb.) gelişmesinden bekleyen ve işçi sınıfının bilinçli mücadelesini gereksiz gören geniş anlamda «ekonomizm» le de mücadele edilmesi gerekir. Bilindiği gibi sosyalist hareket içinde böyle bir sapma vardır. Bunun yanı sıra, işçi sınıfının mücadelesini bir takım maddi yararlar sağlanması amacıyla yönelik bir mücadele biçiminde gören, dar anlamdaki «ekonomizm»e karşı da savaş sürdürülecektir. İşçilere, köylülere, amacın kapitalist düzen içinde daha iyi yaşamının değil; sosyalizmi kurarak, ikinci sınıf yurttaş durumundan kurtulmanın ve insanca yaşamının amaç olduğu anlatılacaktır. Burjuva toplumu her şeyi yozlaştırmakta, kendi çıkarlarına uydurmaktadır. Burjuva sosyal-adaletçiliği, işçi sınıfının kurtuluşunu engelleyici, amacından saptırıcı bir etmen haline gelmiştir. Kapitalist düzeni değiştirmeye gerek olmadığını; kapitalizm içinde yaşam koşullarının sürekli iyileştirilebileceğini savunan bir tür sendikalizm türemiştir. Burjuva-sosyal adaletçiliği ile, bu tür sendikalizm, artık bu gün kapitalizmin vaz geçilmez bir ögesidir. Bundan dolayı emekçilerin bilme dayalı politik mücadeleye gereken önemi vermeleri kaçınılmaz bir zorunluk haline gelmiştir. İşçi sınıfının, objektif koşullara denk düşürülen politik iradesi, eskiden yeniye geçişte başlıca belirleyici etmendir.

İKİNCİ BÖLÜM

AMAÇLAR

Toplumun, daha ileri bir üretim tarzına geçişini, son tahlilde, işçi sınıfının mücadelesi ve üretim güçlerinin gelişmesi belirlediğinden bu gün Türkiye'de, bu gelişmeyi frenleyen üretim ilişkilerinin yerini, sonunda yeni üretim ilişkileri alacaktır. Bu gerçekten çıkış yapan Sosyalist Parti, amacını, bu tarihsel gelişme ile uyumlu olarak, iki aşamada gerçekleştirecektir.

I) UZAK AMAÇ :

Sosyalist Partinin uzak amacı, raslantı uyumlulukları gereği gibi değerlendirilerek, toplumumuzun sosyo-ekonomik yapısına, ulusal özelliklerine göre biçimlenmiş, Türkiye'ye özgü bağımsız, demokratik bir sosyalist düzeni, emekçilerin eliyle kurmaktır.

II) YAKIN AMAÇ :

Sosyalist Partinin yakın amacı, işçilerin, köylülerin, emekçilerin politik bilince ulaşmalarını hızlandırmak ve emekçileri örgütlemek suretiyle, yasal yoldan demokratik emekçi iktidarını gerçekleştirmek; bizi, dışa, tekelci sermaye çevrelerine, (emperyalizme), bağlı tutan, böylece geri bırakılmış ülke olma durumumuzun sürmesine neden olan, kapitalist ilişkilere son vererek, Türkiye'yi (kapitalist olmayan) planlı kalkınma yolundan uyumlu, dengeli biçimde hızla kalkındırmak; işçileri, köylüleri, emekçileri, Devlet ve toplumda söz sahibi olan, karar yeteneklerini elinde tutan yurttaşlar durumuna getirmek, yani demokrasiyi gerçek anlamı ile barıştırmak Cumhuriyet rejimimizi temellendirmek; ve bu devrimlerle Türkiye'ye özgü, bağımsız, demokratik sosyalizme geçişi hazırlamaktır.

Yakın amacına ulaşmak için Sosyalist Parti'nin, muhalefette ve iktidarda yapacağı işler, ana çizgileri ile şunlardır :

A) MUHALEFETTEKİ İŞLER :

Sosyalist Parti muhalefette bulunduğu sürece, iktidarı denetlemek ve etkilemek için, parlamento içinde ve dışında, yasal tüm olanakları kullanarak demokratik bir baskı ögesi olacaktır. Sosyalist Parti, emekçi halk yığınlarına dört yılda bir başvuru pasif bir oy deposu gözüyle bakmaz. İşçilerin, köylülerin, emekçilerin hakları, çıkarları için, onlarla elele mücadeleyi, gerek sosyalizmin, gerekse demokrasinin kaçınılmaz bir gereği olarak gördüğünden, Sosyalist Parti işçilerin, köylülerin, tüm emekçilerin politik bilince bir an önce ulaşmaları ve en geniş biçimde örgütlenmeleri için var gücü ile çalışacaktır.

Sosyalist Parti'nin niteliğini açıklayan satırlar üzerinde durulmalıdır. Sosyalist Parti yasal yoldan iktidara yürüyen demokratik,

bağımsız, sosyalist bir sınıf partisi: İşçi sınıfımızın ve onun bilime dayalı demokratik öncülüğünde, onunla aynı safta mücadeleyi kabul eden köylülerden, devrimci gençler ve sosyalist aydınlardan oluşan itici ve sürükleyici sosyal güç dolayında halkalanmış tüm emekçi halk yığınlarının partisi. Bilim, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm, Sosyalist Parti'nin kuruluşuna ve çalışmalarına egemen olan ilkeler. Her adım bu ilkelere göre atılacaktır. Her adımın başında adımı atacak olanların rızası vardır. Kimseye hiç bir şey zorla kabul ettirilmiyecektir. Biz sosyalizmin, kişilerin eşitliği, özgürlüğü ve kardeşliği esasına dayalı olduğunu biliriz. Biz sosyalizmin, üretim araçlarının kamulaştırılması ve ekonomik ve sosyal kalkınmanın plâna bağlanmasından ibaret, sadece ekonomi tekniğine ilişkin bir sorun olmadığını biliriz. Sosyalizmin tümü ile yaşam sorunu; emekçilerin ve giderek tüm insanların eşit ve özgür yaşamaları sorunu; bağımsızca dayanışma sorunu olduğunu biliriz.

Sosyalist Parti yurt ve dünya olaylarını işçi sınıfımızın, köylülerin, emekçilerin, hakları ve çıkarları açısından ve her halde kapitalizme karşı, emperyalizme karşı olan bir açıdan değerlendirir, ve Sosyalist Parti, Türkiye'yi geri bırakılmış ülke durumundan kurtarmak, emekçileri yönetici ve egemen sosyal güç haline getirmek için, işçilerle, köylülerle, emekçilerle elele mücadeleyi öngören bir partidir.

Sosyalist Parti'nin yakın ve uzak amaçlarına yukarıdaki ilkeler ışığında bakınca, ilk hedefin emekçi halk yığınlarını böyle bir mücadeleyi bilinçle yürütebilecek bir düzeye getirmek olduğu ortaya çıkar. İşçiler, köylüler, emekçiler sınıfsal çıkarlarını günlük, kişisel çıkarlardan ayırd ederek tarih düzeyinde görecekler; bunun ulusumuzun çıkarlarıyla özdeşleştiğini kavrayacaklar ve kapitalist ilişkilerin, emperyalizmin bu çıkarların gerçekleşmesini engellediği bilinci içinde kapitalizmle, emperyalizmle ve bunların iki kolu olan faşizm ve gericilikle, örgütlü biçimde mücadele edeceklerdir. İşçilerin, köylülerin, emekçi yığınlarının bu nitelikte etkinlik kazanması, yaygın bir politik bilinçlenmeyi gerektirmektedir. Biz işçi sınıfının ve giderek köylülerle emekçilerin bilinçlenmesini bir avuç işçinin eğitimden geçirilerek bilinçlendirilmesi biçiminde, kuşkusuz hemen etkin olabilecek, ama uzun vadede sosyalizmi yozlaştıran bürokratlaşmaya yol açabilecek bir yöntem olarak görmüyoruz. Biz emekçilerin bilinçlenme sürecini mekanik bir eğitim soru-

nu olarak da görmüyoruz. Bilinçlenmesi yığınların, bir etki-tepki işidir ve eylem-egitim biçiminde oluşur. Eğiten ve eğitilen sürekli birbirlerini etkilerler; eğitenle eğitilen sürekli yer değiştirirler; eğitilen eğiten olur, eğiten eğitilen... Böylece işçi sınıfına dışardan bilinç götürme, çokların sandığı gibi bir çeşit medrese eğitimi olmaktan çıkarak gerçek anlamına kavuşur. İşçi sınıfının politik bilinçlenmesi nesnel bir süreçtir. Bunun bilimsel gerçekler sunularak hızlandırılması söz konusudur. Unutulmalıdır ki, amaç sınıfın yani milyonlarca işçinin bilinçlenmesini hızlandıracaktır; birkaç işçinin bilinçlenmesini sağlamak değildir. Sosyalizmin taşıyıcısı ve kurucusu işçi sınıfının kendisi ve emekçi yığınlarıdır. İşçi sınıfını bir kenara itip, onun yerine kimse geçemez. Geçti mi, sosyalizmden, sosyalist demokrasiden de vazgeçilmiş olur. Geri bırakılmış toplumlarda, sosyalizme geçişin en çetin sorunu budur. İşçi sınıfının ya hiç bulunmaması, ya da sayıca az ve henüz bilinçten yoksun olması, sosyalist aydınları işçi sınıfı adına hareket etmeğe itelemektedir ve bu ülkelerde sosyalist partiler işçi sınıfı yerine öncülerin partisi haline gelmektedir. Sosyalist Parti ise, işçi sınıfının, köylülerin, emekçilerin partisidir. Partinin yönetiminde işçiler, köylüler, emekçiler çoğunlukta ve taban kongreler dışında da sesini duyurmak olanağına sahiptir. Ve yarın iktidara geldiğinde, devlet ve toplum işlerinde doğrudan doğruya söz ve karar sahibi olacak olanlar, onlardır: İşçilerdir, köylülerdir, emekçilerdir...

Sosyalist Parti şuna inanmaktadır ki, işçilerin köylülerin, emekçilerin kişi olarak kendileri, bilinçli ve örgütlü bir sosyal güç oluşturmadıkça, Türkiye'de kapitalist ilişkilere son vermek, emperyalizmin egemenliğinden kurtulmak, hele sosyalist demokrasiyi kurmak olanaksızdır. Bu kadar ilerisini gözönünde tutmasak bile, sadece daha yaygın bir demokrasi düzenini gerçekleştirmek; zorunlu olan köklü dönüşümleri, reformları başarabilmek için, her şeyden önce emekçi yığınlarının etkin bir politik güç haline gelmesi şarttır.

Bu nedenlerle Sosyalist Parti, yığınların bilinçlenmesini eğitim, propaganda ve her türlü yasal yollardan yararlanarak, hızlandırmayı; yurt düzeyinde örgütlenmeyi ve emekçilerin, kapitalist ilişkilere karşı örgütlenmelerini desteklemeyi; emekçi yığınlarının iç ve dış olaylar hakkında aydınlatılması, eğitilmesi işinin, örgütlenme ve eylemle iç içe yürütülmesini görev bilir. Ve özellikle kapi-

talizm ve emperyalizmle, faşizm ve gertçilikle bu biçimde, yani (örgütlenme-eğitim-eylem) biçiminde sürekli mücadeleyi zorunlu görür.

1) Bilinçlenmeyi hazlandırmak, örgütlenme ve demokrasi için mücadele.

İlk hedef işçilerin, köylülerin, emekçilerin siyasal bilince ulaşmalarını hızlandırmak; emekçi halk yığınlarını her alanda örgütlemek, ya da bunların örgütlenmelerine yardımcı olmaktır. Sosyalizmin taşıyıcısı ve gerçekleştircisi asıl gücü olan işçi sınıfı, ve onunla aynı safta mücadele eden emekçi yığınları tam bir bilince sahip olmadıkça, örgütlü bir güç haline gelmedikçe, ne Türkiye'yi geribırakılmışlıktan kurtarmaya ne gerekli yapısal değişiklikleri gerçekleştirmeğe, ne de demokrasiyi gerçekten işler hale getirmeğe olanak vardır. Toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yaşamında, emekçiler, ağırlıklarını duyurmalı, söz sahibi olmalıdırlar. Sol'un gücü, emekçi yığınları ile bütünleşmekten doğar. Emekçi yığınlarıyla bütünleşmeyen bir sol hareket, sınırlı bir aydın hareketi olarak kalmaya mahkumdur. Emekçi yığınlarının bilinçlenmeleri, örgütlenmeleri ve ülkede söz sahibi olmaları için Sosyalist Parti ilk önceleri aşağıdaki hususları gerçekleştirmeğe çalışacaktır:

Partinin il ve ilçe örgütleri, köy ve mahalle temsilcilikleri, kadın ve gençlik kolları en kısa zamanda kurulacak, tamamlanacaktır. Ayrıca emekçi yığınlarının, sendikalar, kooperatifler, mesleki birlikler, fikir, sanat ve spor kulüpleri, dernekler, temsil kolları, köye köylüye yardım örgütleri, işçi, gecekondu dernekleri, halk kitaplıkları, okuma odaları gibi sosyal dayanışma ve işbirliği konusundaki girişimleri desteklenecek; emekçilerin bu gibi girişimlerde bulunmalarına önayak olunacaktır. Örgütlenmelerin yurt çapında federasyonlar, birlikler ya da şubeli dernekler biçimini almasına yardım edilecektir.

İşçilerin, köylülerin, emekçilerin, hakları, özgürlükleri, çıkarları için sürekli biçimde mücadele edilecektir. Bu mücadelelere emekçilerin de örgütlenerek katılması için çaba harcanacaktır. Parti, hak çığneme olaylarının amansız takipçisi olacaktır. Sade bu işle uğraşan bir hukuk bürosu kurulacaktır.

Anayasamızda, Evrensel İnsan Hakları bildiri ve sözleşmelerinde kişilere tanınan hak ve özgürlüklere, emekçilerin sahip çık-

maları için eğitici, yol gösterici, öğütleyici, destekleyici girişimler de bulunulacaktır. Gerçekten demokratik bir Anayasa ve Anayasa'ya uygun demokratik yasalar ve davranışlar yolunda, yasalar sonuna kadar kullanılarak, emekçi yığınlarla elele, sürekli mücadele verilecektir. Anayasamızın demokratik esaslarıyla bağdaşmayan Anayasa Hükümlerini ve demokrasiye ters düşen tüm yasaların yürürlükten kaldırılması için mücadele edilecektir.

Demokrasinin klasik tanımı bilindiği gibi: «halkın, halk için, halk tarafından yönetimidir.» Biz bu klasik tanımın kitaplarda kalmamasını istiyoruz. Halk soyutlaştırılarak seçmen yurttaşlar topluluğu biçimine sokulup, demokrasinin gerçekleşmesi dört yılda bir yapılan seçimlerde görülüyor. Sosyalist Parti demokrasinin günlük yaşamımızda gerçekleşmesini, emekçilerin yurt işlerinde gerçekten söz sahibi olmasını, karar yetkisini elinde bulundurmasını istiyor. Bunun için Sosyalist Parti muhalefette kaldığı sürece her sorunu, devleti, toplumu ilgilendiren her konuyu, emekçilere duyurmağa çalışacak, onların her konuda bir görüş sahibi olmaları için mücadele edecektir.

Gerçek demokrasiye geçiş, emekçilerin çalışma koşullarının ve ürettikleri malların kaderini egemence saptadıkları zaman başlar. Bu egemenlik giderek politik alana ve yaşamın tüm alanlarına yayılır. Sosyalist Parti muhalefetteyken, işçilerin, tarım işçilerinin, emekçilerin işyerlerinin denetim ve yönetimine katılmaları için mücadele edecektir. Ve bu mücadeleyi de ötekiler gibi emekçilerle elele, omuz omuza yürütecektir. Böylece demokratik Cumhuriyet rejimimizin gerçek anlamda tabana oturması sağlanmış olacaktır. Herkes hakkını elinde tutacaktır.

2) Parti içi eğitim ve ideolojik mücadele :

Parti içinde tüzük ve program ilkeleri ışığında politik eğitim yapan kurslar açılacaktır. Bu kurslar önce genel merkezde başlatılacaktır. Yeterince eleman yetişince, aynı kurslar il ve ilçe merkezlerinde de açılacaktır. Başlangıçta yazılı kurs usulü de deneyecektir. Gazete ve dergi yayınlamak, işçilere, köylülere seslenen sorulu cevaplı konferanslar açık oturumlar düzenlemek de Partinin başlıca görevleri arasındadır. Parti üyelerine politik bir eğitim vermiye çalışır. Parti eğitiminde Politik ekonomi, Kamu Hukuku ve Türk Anayasa Hukuku, Diplomasi tarihi, sömürgeciliğin genel

tarihi ve Türkiye'nin geri bırakılmış ülkeler arasına itelenmesinin tarihi, Dünya ve Türkiyede işçi hareketleri tarihi, Sosyalist doktorlar tarihi, Felsefe tarihi ve diyalektik yöntem, propaganda ve olayları sınıf açısından değerlendirme gibi bilim ve politika tekniğine ilişkin konular, partinin olanakları ölçüsünde ve partililerin geniş ufuklu gerçek sosyalist militanlar olarak yetişmelerine hizmet amacıyla ele alınacak öğretilerdir. İnsanları düşünmeye ve sorunları çözebilme yetenekleri kazanmaya yönelik böyle bir eğitimin «klişeler» ezberletme biçimindeki dogmatik ve şematik bir eğitim sisteminin tam karşısı bulunduğu açıktır. Parti içi eğitim Türkiye'nin ekonomik, sosyal kültürel, politik gerçeklerinin sosyalist açıdan değerlendirilmesini amaçlar. Böylece işçi sınıfımız ve tüm emekçi yığınların ideolojisi olan sosyalizm, sömürücü sınıfların topluma dayattığı ideoloji karşısında şimdiden ağırlığını duyurmaya başlamış olacaktır.

Sosyalist Parti emekçi yığınlarının politik bilince karışma sürecinin, yurt ve dünya olaylarının karmaşık görüntüsü altındaki gerçeklerin ve bunların sınıfsal karakteri açığa vurularak, hızlandırılacağı inancındadır. Bu görevini, parti yayınlarıyla, halka açık toplantılarla, miting ve gösterilerle ve daha başka araçlarla yerine getirir. Bunun yanı sıra, parti üyelerini de eğitimden geçirir. Gerçeklerin halka açıklanmasında olsun, parti içi eğitimde olsun, parti tüzük ve programındaki ilkeler esas alınır. Somut gerçeklerden hareket edilir. Doğmacılığa, şemacılığa düşmeden bilimsel gerçekler, halkın somut yaşantısı ile ilintili biçimde halkın anlayacağı bir dille ve halkla ters düşmeden, ama ödün de vermeden açıklanır. Amaç emekçilere gerçekleri anlatarak onların sınıf bilincine ulaşmalarına yardım etmek ve emekçileri bilimsel mantıkla düşünmeye sevkettir. Parti içi eğitimde ve halkla konuşmalarda, eğitici ya da konuşmacı, kendisinin de halktan çok şeyler öğrenme durumunda olduğunu asla akıldan çıkarmıyacaktır. Yurt ve dünya olaylarının altında yatan gerçeklerin halka açıklanmasında olsun, parti içi eğitimde olsun, güdülen bir başka amaç da, emekçilerin Devlet Yönetiminde söz sahibi olmalarına olanak sağlayacak genel bilgilerle donatmaktadır.

Sosyalist Parti, emekçi yığınlarının, başta işçi sınıfı olmak üzere, henüz iktidara gelmeden yöneticilik yetenekleri kazanmak zorunda olduklarına inanır. Emekçiler, örgütleri aracılığı ile yurt

ve dünya sorunlarına en doğru, en geçerli çözümleri önermelidirler. İşçi sınıfı ve onunla aynı safta mücadele verenler henüz iktidara gelmeden muhalefetteki tutum ve davranışları ile toplumu yönetebileceklerini ortaya koymalıdır. İşçi sınıfımız, köylüler, tüm emekçiler ulusal kültürün asıl yaratıcıları olarak egemen çevrelerle ideolojik mücadelesini daha muhalefette iken lehlerine çevirmelidir. Emekçiler düşünce alanında olsun, ahlak değerleri bakımından olsun, toplumun odak noktası haline gelmeğe çalışmalıdır. Bu konuda işçi örgütlerine yüklenen ağır görevin Sosyalist Parti tam bilinci içindedir.

3) Kapitalizm ve Emperyalizmle mücadele :

Faşizmle mücadele, emperyalizme karşı, kapitalizme karşı mücadeleyi mutlaka içerir. Hele geri bırakılmış ülkelerde Sosyalist Parti, bu mücadeleyi emekçi yığınlarını, kapitalizm ve emperyalizm konusunda aydınlatarak ve halkın örgütlenmesine yardım ederek sürdürecektir. Halkı aydınlatma ve örgütlenme işlevleri aynı zamanda ve çoğu kez tek bir eylem içinde yürütülecektir. İşçiler, köylüler, çeşitli mesleklerde çalışan emekçiler, kapitalizmle emperyalizmle günlük yaşantılarında somut olarak nasıl, ne biçimde karşılaşıyorlarsa, sistemin işleyişi, bu noktalardan çıkış yapılarak halkın anlayacağı biçimde açıklanacaktır. Emekçilerin insanca bir yaşam düzeyine kavuşması davası ile, Türkiye'nin geri bırakılmışlıktan kurtulması davasının, madalyonun iki yüzü gibi bir birine ayrılmaz biçimde bağlı olduğu, halka sade ama esaslı olarak anlatılacaktır. Bu alanda kurulacak çeşitli örgütlerin yurt çapında birleşmeleri sağlanacaktır. Bu çalışmaların yanı sıra, Türkiye'yi ekonomik, politik, askeri, ticari, malî bakımdan dışa bağlı bir duruma getiren, uluslararası anlaşma ve sözleşmelerin feshi için yoğun çaba gösterilecek; bloklar dışı, tam bağımsız bir dış politika izlenmesi için güçlü bir halk oyu oluşturmaya çalışılacaktır. Emperyalist devletlerin gerekince mallarına boykot ilân etme gibi direnme yollarına başvurulacaktır.

Emperyalizm bir dünya sistemidir, emperyalizm üstelik bu sisteme giren tüm ülkelerin yalnız ekonomik yaşamlarını değil, tüm yaşamlarını (ahlâklarını, siyasalarını, felsefelerini, geleneklerini, sanatlarını, kültürlerini...) kendi çıkarları eksenine bağlar. Bağımlı toplumlara emperyalizmin üst yapısı dayatılır. Onun değer yargıları dayatılır. Bunların ise kapitalizmin yozlaşma dönemi-

nin ürünleri olduğu bilinmektedir. Yani yoz değerlerdir. Ulusal değerler, ulusal özellikler, ulusal kültürlerin çeşitliliği silinir. İnsanlığa hiçbir katkısı olmayan ve ulusların gelişmesini bir de bu yönden frenleyen emperyalizmin mutlaka üst - yapı alanında da karşısına çıkılmalıdır. Sosyalist Parti ulusal kültürümüzü ulusal sanatımızı, edebiyatımızı emperyalizmin yozlaştırıcı etkilerinden korumak için sürekli mücadele edecektir. Bu mücadelede emekçi halkımızın öz değerlerini miheng olarak alacağız. Emekçilerin kökü tarihimize uzanan kültürüne dayanacağız. Sanat, edebiyat, ahlak alanlarındaki değer ölçülerimiz de halkın burjuva ideolojisinden arınmış değer ölçüleri olacaktır. Halkın öz değerlerini, olması gereken ileri düzeyde göreceğiz, arınmayı bu ileri ölçüye göre yapacağız. Emperyalizmin yozlaştırıcı etkilerinden kurtulacağız derken bağınazlığa, şöven milliyetçiliğe düşmeyeceğiz.

4) Faşizmle mücadele :

Faşizmin ne olduğu emekçi halk yığınlarına anlatılacak; insanlığı tehdit eden bu tehlike karşısında, emekçilerin uyanık ve örgütlü bir güç oluşturmalarına çalışılacaktır. Faşizmle mücadelenin en etkili yolu budur. Faşistler, halkı, yalanlar, baştan sona düzme senaryolar, sahte bir milliyetçilik edebiyatı ile aldatırlar. Halkın yoksulluğunu, dertlerini istismar ederek, onun karşısına kurtarıcı edasıyla çıkarlar. Bu yalancı kurtarıcıların yüzlemedeki maske indirilmeli, faşizmin korkunç yüzü halka gösterilmelidir. Halk, bu sahte milliyetçilik edebiyatının arkasına gizlenen zulmü, işkenceleri, cinayetleri bilmelidir ki, faşizmin ağına düşmeşin ve örgütlenerek onun karşısına caydırıcı bir küç olarak çıkabilsin.

Faşizm, sosyo-politik bir doktrin ve çeşitli ülkelerde uygulanmış bir devlet ve hükümet biçimidir. Birinci dünya savaşından sonra ortaya çıkmıştır. Eskiden bunun askeri yönetim biçimindeki basit benzerine, «sezarizm» adı verilirdi. Yalanı, sahteciliği, iskenceyi ve cinayeti hükümet etmenin normal araçları haline getiren faşizm, ikinci dünya savaşından sonra Nazileri yargılayan Nurenberg Mahkemesince, insanlığın düşmanı ilân edilmiştir. Bizim Anayasamız da faşizmi, yasaklamaktadır. Ne var ki, faşizm, adımı gizleyerek kapitalist ülkelerde faaliyetini sürdürmektedir. Ve çoğu kez resmi makamlarca korunmaktadır. Bunun şaşılacak bir yanı yoktur. Çünkü faşizm büyük sermaye çevrelerinin özellikle bunalım dönemlerinde emekçilere karşı başvurdukları bir

silahdır. Çünkü faşizm, emperyalizmin ulusları boyunduruk altında tutma politikasının vazgeçilmez bir ögesidir.

Faşizm türlü biçimlerde karşımıza çıkar. Uygulandığı ülkenin özelliklerine göre farklı biçimler alır. Ama esası değişmez: Faşizm, büyük sermayenin egemenliğini açık bir diktatörlükle sürdürmesidir. Bu diktatörlüğü haklı göstermek için ileri sürülen sözde - teoriler arasında farklar olmakla beraber esaslı ortak yanlar bulunmaktadır. İtalyan faşizmi kendi varlığı dışında hiç bir varlık, hiçbir değer tanımayan, iradesine sınır olmayan, tümcül (totaliter), tekelci, zorba bir devlet kavramını ve ebediyete akan İtalyan ulusunu, kişiliğindeki insan üstü yeteneklerle tarihsel amacına ulaştıracak olan büyük önder (Duce) kavramını sosyo-politik doktrinin çıkış noktaları olarak kabul etmiştir. Nazizmde, yani Alman faşizminde, aynı görüşlerin değişik biçimde işlendiği ve ulus kavramı yerine üstün ırk ve halk kavramlarının getirildiği, Devlet ve Önder kavramları sistemin tümü içinde farklı yerler işgal ettikleri görülmektedir. Ama esasta fark yoktur: Büyük sermayenin, emekçi halk yığınlarına karşı dikta rejimidir her ikisinde... Her ikisi de kaba kuvvete dayanır. Her ikisi de saldırgandır. Her ikisi de insanlığın düşmanıdır.

Ayrıntılara girmeden Alman Faşizminin, Nazizmin de ana çizgilerini belirtmeğe çalışalım: Nazizm, Almanların âri ırkına mensup olduklarını ileri sürer. Nazilere göre bu, üstün insanlardan oluşan bir ırktır. Üstün insanlardan oluştuğu için de, öteki ırklara mensup olan insanlara egemen olma hakkına sahiptir. Ari ırkından gelenler, nerede yaşarlarsa yaşasınlar, uyrukları ne olursa olsun, bir bütün oluştururlar. Tek bir Alman halkı vardır. Onun ruhunu, özlemlerini, iradesini, «führer» temsil etmektedir. «Führer» buyruğunun sınırı olmayan taçsız bir mutlak hükümdardır. Faşizme göre, içerde ırkın saflığını korumak; dışarda aynı ırktan olanları birleştirmek kutsal bir görevdir. Bunun için, güçlü, astığı astık, kestiği kestik tekeli bir devlet gerektir. Devlet, halkla mistik bir bütünleşme içinde olan «führer» in elinde bir araçtır. Tek bir halk, tek bir «führer» vardır. Onların dışında hak sahibi hiçbir varlık yoktur: Ne işçi sınıfı, ne köylüler,... Kişiler, «führer» in buyruklarını eksiksiz yerine getirmekle görevlidirler. İnsan hak ve özgürlükleri, kokuşmuş burjuva toplumlarına yaraşır. Faşizmde hak değil, görev vardır. Burada hemen şu nokta be-

İrtilmelidir ki, faşizm, kokuşmuş dediği burjuvaların çıkarlarına hizmet etmektedir. Alman faşizmi, Kurupp'ların, Von Thyssen'lerin emrindeydi. «Kokuşmuş burjuva uygarlığı» formülü, halkı aldatmak için kullanılmaktaydı. Tıpkı bizim faşistlerin «kapitalizme de sosyalizme de karşıyız» diyerek, emekçi yığınlarını şaşırtmaya, aldatmaya çalıştıkları, fakat kapitalizmin, emperyalizmin buyruğunda oldukları gibi...

Üstün ırk, sözde - teorisine dayanan (Nazizm) faşizm, halkın büyük çoğunluğunun aynı ırka mensup olduğunu ilân ettikten, sonra, gururu böylece okşanmış olan halkın karşısına, azınlıkları düşman olarak boy hedefi haline getirir. Yoğun bir propaganda başlar: Halkın dertlerinin, sıkıntılarının, toplumun tüm bozuk giden işlerinin sorumlusu olarak, bu azınlıklar gösterilir. Bu azınlıklar, başka bir ırka, başka bir dine, başka bir politik ya da felsefi inanca sahip olanlardan oluşur. Nazi Almanyasında boy hedefi yahudilerle, solcular, demokratlar ve nazizme karşı olan herkesdi. Amerikada ise boy hedefi, zenciler, kızıl derililer, sarı ırktan olanlar ve gene solculardır. Bizim faşistlerin boy hedefi, tüm azınlıklarla, solculardır. Görüldüğü gibi faşizm büyük sermayenin çıkarlarını savunduğu için, nerede olursa olsun daima solcuları, emekçi halk yığınlarına düşman olarak göstermektedir. Yalan ve iftiraların yanı sıra, saldırılar, cinayetler tertiplenir. Giderek düzmece senaryolar sahneye konur: Naziler, parlamento binasını yaktlar ve yangını solcuların çıkardığını iddia ettiler. Hitler kendine suikast yaptırdı. Amaç, halkı düşmanların varlığına inandırmak, nazilere nüfus sağlamaktı. Bizde de her büyücek yangını solcuların çıkardığı ileri sürülür. Milli Eğitim Bakanlığı yandığı zaman böyle dendi; Güzel Sanatlar Akademisi yandığı zaman böyle dendi; Opera yandığı zaman böyle dendi. Ve faşizm iktidarı ele geçince ölüm kampları kurar. Milyonlarca insan tutuklanır, işkence görür, Almanyada altı milyon yahudi öldürüldü; yüzbinlerce, milyonlarca demokrat, sendikacı, solcu militan ölüm kamplarında can verdi. Demokratik hak ve özgürlükler yok edilir: Partiler, sendikalar kapatılır; basın faşist partinin sözcüsü haline getirilir. Grev yasaklanır. İşçiler, saptanan ücretleri itirazsız kabul etmek durumundadırlar. Herkes «führer» gibi düşünmek, onun söylediklerini tekrarlamak zorundadır. Çocuklar, ana ve babalarını denetlemek ve rejime bağlı olmayan ana ve babalarını resmi makamlara jurnal etmekle görevlidirler.

Faşizm, saldırgan bir dış politika izler. Üstün ırka mensup olan kendi ulusu, başka ulusları köleleştirmek hakkına sahiptir. «Yaşam alanı» olarak gördüğü ülkeleri ele geçirmek için, buralara gizlice kendi adamlarını sokar. «Beşinci kol» adı verilen bu guruplar, ülkeleri içerden çökertmeğe çalışırlar. Almanya, Avusturyayı, Südetleri, bu yoldan ele geçirmiştir. Ve güçlü bir savaş makinası meydana getiren faşizm, ilk fırsatta imparatorluğunu kurmak için yıldırım savaşları açar. Almanya, İkinci Dünya Savaşını böyle başlatmıştır.

Biz ulus olarak oldum olası faşizmle içli dışlı yaşamışızdır. Osmanlı devletinin sosyal ve politik yapısı, Batı Avrupada faşizmin doğuşundan çok önce, bu sistemin kimi özelliklerini taşımaktaydı. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinin belli başlı politik partileri, faşizme yakın kuruluşlardı. Kuşkusuz bunların klasik faşist partilerin tüm niteliklerini taşıdığını söylemek istemiyoruz. Ama otoriter (totaliter) tümcül bir devlet anlayışı içinde bulunmak, toplum işlerini tekelci bir zihniyetle yönetmek, başkalarına kendi inançlarını zorla dayatma eyleminde olmak, ve hele işçi sınıfını yok saymak, işçilere emekçilere doğal haklarını vermemek, demokratik özgürlükleri askıya almak bakımlarından faşizan bir karakter taşıdıkları açıktır. Elli yılı aşan Cumhuriyet döneminin 37 yılı Sıkıyönetim altında geçmiştir. Son yıllarda ise Başbuğlu, Komandolu sol ve emekçi düşmanı ve ırkçı ideolojisi ile tam faşist örgütler kurulmuştur. Faşizm, bunalım dönemlerinde, uluslararası ilişkilerin gerginleştiği zamanlarda, su üstüne çıkar. Emperyalist sisteme bağlı bulunmamız bir bunalım anında bağlı olduğumuz emperyalizmin çıkarlarının faşist yöntemlerle korunmasını zorunlu hale getirmektedir.

Geriye bir göz atalım: Ondokuzuncu yüzyılın sonlarında Alman emperyalizminin ağır basmaya başladığı görülür. Alman sermayesi ve militarizmi Bağdat demiryolu imtiyazı ile «doğruya yayılma» politikasının ilk başarılı adımını atmıştır. Bunu Türkiye'nin Birinci Dünya savaşına oldu bitti biçiminde sürüklenişi izleyecektir. «Büyük Turan İmparatorluğu» «Kızıl elma» «Büyük cihat ilân» masalları ile halk aldatılmaya çalışılırken, gerçekten Türkiye Alman emperyalizminin çıkarları için savaşmaktaydı. Emperyalistler arasındaki savaşta, biz Almanya hesabına, Kafkas yada Rusların güneye sarkmasını engellemek; Arabistan çöllerin-

de ise İngiliz İmparatorluğunun Hindistan yolunu kesmek için döğüşüyorduk. O yıllarda egemen ve yönetici sınıflarımız, kaderlerini Alman emperyalizminin zaferine bağlamışlardı. Savaş yılları İttihat ve Terakki'nin diktası altında geçti.

İkinci Dünya Savaşı'nın son bulmasından bu yana Türkiye, Amerikan emperyalizminin, Sovyetler Birliğine karşı bir ileri karakolu durumundadır. İkili ve çok yanlı sözleşmelerle Amerika kendi adına, ya da NATO adına, Türkiyede askeri üsler bulundurmaktadır. Bu üsler, Türkiye'yi bir nükleer savaşın ilk hedefi haline getirmektedir. Ayrıca Amerikanın liderliğini yaptığı Batı blokunun geri bırakılmış bir üyesi olarak, ekonomimiz de, emperyaist güçlerin normal biçimde gelişmemizi engelliyen, etkisi altındadır. Çeşitli uluslararası kurumlar aracılığı ile, Türk ekonomisi Amerikan emperyalizminin ve Ortak Pazar'ın bir uydusu durumuna sokulmuştur.

Kuşkusuz Türkiye bu duruma kendiliğinden düşmemiştir. Çıkarları emperyalizmin çıkarları doğrultusunda bulunan işbirlikçilerin çabalarıdır ki, Türkiyeyi önce Amerikan emperyalizminin ve daha sonra Ortak Pazar'ın bir açık pazarı haline getirmiştir. Ve egemenliklerini ancak emperyalizmin çıkarlarına hizmet ederek sürdüren burjuva - ağa - bürokrat üçlüsü, bugün Türkiye'nin bağımsızlığı için mücadele edenlerin karşısına faşist komandoları çıkarmakta, sahte bir milliyetçilik edebiyatı ve kışkırtmacılığı ile halkımızı iki düşman kampına bölmeğe çalışmaktadır.

Batı dünyası ekonomik bunalımın eşliğindedir; Batı - Doğu ilişkileri gerginleşmiştir; Türkiye bu çifte gerilimin çalkantısı içindedir. Ve bu zemin üzerinde faşizm gene su yüzüne çıkmış bulunmaktadır. Sosyalist Parti, bu gerçekleri işçilere, köylülere, emekçilere açıklayacak; onların faşizm tehlikesini kavramalarına ve bu tehlike karşısında caydırıcı demokratik bir güç halinde örgütlenmelerine yardımcı olacaktır.

Emekçi yığınlarının faşizme karşı bilinçle mücadelesi, aynı zamanda demokrasi ve bağımsızlık için mücadeledir; ve giderek sosyalizm için mücadeledir. Çünkü faşizm son tahlilde emperyalizmin emrindedir. Emekçilere hak tanımayan bir zorbalık rejimidir.

5) Gericilikle mücadele :

Gericilik geniş kapsamlı bir kavram. Toplumun ekonomik,

sosyal, politik kültürel bakımdan ilerlemesini kısacası daha ileri bir düzeye geçmesini engelleyen düşün ve eylemlerin tümünü gericilik başlığı altında topluyoruz. Geri bırakılmış toplumlarda, alt-yapı sürdürükçe, gericiliğin türlü biçimlerde karşımıza çıkması kaçınılmaz oluyor. Türkiyede bunun en belirgin biçimi, yurttaşların dinsel inançlarına, türlü çıkarıcıların kaba müdahalesi olarak görülüyor. Din, yüzlerce yıldır ilerlemeyi engeleyen bir etken olmuştur. Atatürk'ün bu alanda attığı cesur adımlara, dinle devlet işlerinin birbirinden kesinlikle ayrılmış, Laikliğin bir anayasa ilkesi yapılmış olmasına rağmen, çıkar çevrelerinin din duygularını politik amaçlarla istismar ettiklerini görüyoruz. Bu faşizmle birlikte Türkiyeyi tehdit eden en büyük tehlikelerden biridir. Sosyalist Parti, din duygularının kimler tarafından ve ne maksatla sömürüldüğünü, emekçi yığınlarına açıklayacaktır. Dini, din duygularını sömürerek, yurttaşların düşük ahlak ve duygu alanında uyanışını engelliyen, ya da bu duyguları sömürerek yurttaşları din ve mezhep kavgalarına iteleyen çıkar çevrelerinin oyunlarını gözler önüne serecektir. Ve böylece çıkarıcı çevrelerin emekçi yığınlarını din perdesi arkasına gizlenerek aldatmasına, sömürmesine engel olacaktır.

Dini, din duygularını, dince kutsal sayılan şeyleri sömüren, politikaya alet eden, din ve mezhep ayrılıklarına dayanarak, yurttaşlar arasına düşmanlık tohumları saçan gericilerle mücadele edilecektir. Sade dini duyguları sömüren gericilerle değil, tarihin akışını durdurmaya, geri çevirmeye kalkışan tüm akımlarla mücadele edilecektir. Bu mücadelelerde asıl güç emekçi halk yığınlarıdır. Sosyalist Partisi, bu konuda da emekçileri aydınlatacak, örgütlenmelerine önyak olacaktır. Ancak vicdan ve din özgürlüklerine titizlikle saygı gösterileceği kuşkusuzdur. Sosyalist Parti'sinin muhalefette kalacağı yıllarda tüm gücünü, her sorunda emekçi yığınlarını bilinçli ve örgütlü aktif bir güç haline getirmeye harcayacaktır. Emekçilerin yurt çapında demokratik bir baskı unsuru olmalarına çalışılacaktır.

Yukarıda sayılan işlerin, Partinin parasal olanakları ve yetkin elemana sahip sahip olma olanakları ile orantılı olarak gerçekleştirileceği açıktır. Ancak bu, her yöneticiyi ve her partiliyi, olanaklara bir an önce kavuşmak için gayret sarfetmekten ve işleri eldeki olanaklarla gerçekleştirmeğe çalışmaktan geri bırakamaz.

B) İKTİDARDAKİ İLK HEDEFLERİMİZ, KAPİTALİST OLMAYAN PLANLI KALKINMA YOLU VE GERÇEK DEMOKRASİ :

Sosyalist Parti, emekçilerin oyları ile emekçilerin iktidar olmasını gerçekleştirdiğinde, kapitalist olmayan, plânlı kalkınma yolunu uygulamaya başlayacaktır. İlk hedef, Türkiye'yi dışa, Tekelci sermaye çevrelerine bağımlı bir ülke durumunda tutan ilişkilere son vermek olacaktır. Bu sayede çarpık, uyumsuz, dengesiz bir gelişme süreci içine itelenmiş olan ulusal ekonomimiz, uyumlu ve dengeli bir büyüme süreci içine girecektir. Ulusal ekonomi, emekçilerin denetim ve yönetiminde bulunacak olan Kamu kesiminin gelişmeye yön veren, onu hızlandıran ağırlığı altında bulunacaktır. Yatırımlarını plân hedeflerine uygun biçimde gerçekleştirecek olan özel kesim de, bu dönemde ekonomimizin kamu yararını gözetten ikinci kesimi unsuru haline gelecektir. Bağımsızlığımızın şartı ve güvencesi olan gerçek sanayileşme, ekonomi politikamızın ana hedefidir. Türkiye'de gerçek bir demokrasi düzeni içinde yaşanacaktır. Kişilerin temel haklarına gerçek bir saygı gösterilecek; muhalefetin hakları korunacak; inanç, din, düşün, bilim ve sanat özgürlükleri, basın özgürlüğü, sendikal özgürlükler, bağımsız mahkemelerin güvencesi altında bulunacaktır. Eğitim, iş-egitim esasına göre tüm emekçiler için parasız olacak; kültür kurumları toplumsal bir içerikle yararlanabileceği biçime sokulacak; işsizlik, sağlık, emeklilik sigortaları tüm emekçileri kapsamına alacaktır. Ve böylece emekçi yığınlarının isteklerine uygun, daha ileri bir üretim tarzının, Türkiye koşullarının biçimlendirdiği bir sosyalist demokrasinin temelleri atılmış olacaktır.

Sosyalist Parti İktidarının, ilk aşamada gerçekleştirileceği yasal reformlar şunlardır :

1) Kamulaştırma

Ulusal ekonominin kilit taşı durumunda olan belli başlı büyük üretim araçları, değiş-tokuş ve kredi araçları, ulaşım araçları, uyumlu ve dengeli büyümenin sağlanması için gerekli görülen öncelikle gözönünde bulundurularak, kamulaştırılacaktır. Ekonomik bağımsızlığa ulaşmak için gerekli görülen girişimler devlet eliyle gerçekleştirilecektir. Ağır sanayide ve maden işletmeciliğinde yeni birimler devlet tarafından kurulup devlete işletilecektir.

Demir-çelik sanayii, makina sanayii, kimya sanayii petrol ve atom sanayii gibi, temel sanayi dalları kamulaştırılacaktır. Madenler, maden sanayii dalları, tüm enerji kaynakları devlet eliyle işletilecektir. Dış ticaret devletleştirilecektir. Banka'lar, sigorta ortaklıkları devletleştirilecektir. İç ticaret devletin denetimi altında bulunacak emekçi halk yığınları korunacaktır. Deniz ve Hava yolları da, Demir yolları gibi devlet işletmesi haline getirilecektir.

İşletmelerinde emekçiler her kademedede doğrudan doğruya söz ve karar sahibi olacaklardır.

2) Toprak Reformu ve Çağdaş Tarım İşletmeciliği.

Toprağı olmayan, ya da toprağı yetmiyen köylü ailelerini toprağı kavuşturmak, son zamanlarda bir toprak ve Tarım reformu yasası çıkartılmış olmasına rağmen, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biridir. İyi bir toprak reformu kalkınmamızı olduğu kadar, politik rejimin tabana oturmasını, kentleşme sorununun kontrol altına alınmasını ve daha birçok sorunu olumlu biçimde etkiler.

Toprak reformu önce köylümüzün toprağı olan özlemine cevap verecektir. Yaklaşık olarak 450 bin köylü ailesi topraksızdır. Sulu tarım yapan ve toprağı kaliteli olan bölgeler dışında, 1 - 50 dönüm toprağı sahip olanları, yeterince toprağı olmayan aileler olarak kabul edersek, bunların sayıları da yaklaşık olarak 2 milyon üstündedir. Demek ki, 2 milyon 500 bin köylü ailesinin ya hiç toprağı yoktur, ya da geçimine yetmeyecek kadar az toprağı vardır. Yani köylü ailelerinin 5/6'sı bu durumdadır. Buna karşılık 5000 dönümün üstünde büyük çiftlikler, sadece 491 ailenin mülküdür. Bunların ellerindeki toprakların yüzölçümü 4 056 110 dönümdür. Yani köylü ailelerinin % 0,01'i ekilir biçilir toprakların % 2,43'üne sahiptir. Taban sınırını 1000 dönümden başlatırsak, 4.323 toprak ağasının 10 892 760 dönüm toprağı, yani tüme oranla % 1,3 ailenin, ekilir biçilir toprakların % 6,51'ine sahip olduğu anlaşılır.

Bu haksız ve yurt için her bakımdan zararlı olan duruma, Sosyalist Parti iktidara gelir gelmez kesinlikle son verecektir: Toprak reformu tüm illerde aynı zamanda başlatılacak ve en kısa zamanda sonuçlandırılacaktır. Amaç hem köylüyü toprağı kavuşturmak; hem ağaların egemenliklerini sürdürmelerine olanak veren büyük

çiftlikleri parçalamak, hem yüksek verimli modern tarım yapılmasını sağlamak; hem kontrolsüz biçimde gelişen kentleşmeyi düzene sokmak; hem köylerdeki gizli ve açık işsizliğe çare bulmaktır. Belirli bir tavanı aşan toprak, Anayasanın öngördüğü biçimde ağalardan alınarak yoksul köylülere dağıtılacaktır. Gerek kadastro işlerine, gerek dağıtım işlerine yoksul köylüler de katılacaktır. Toprak köylüye parasız dağıtılacaktır. Köylü kendisine verilen toprak parselinin mülkiyetine sahip olacaktır. Ancak bu toprakları ailesi ile birlikte kendisi işlemekle yükümlü bulunacaktır. Kiralamak; ortakçı, yarıcıya vermek; satmak hibe ve ipotek etmek gibi tasarruflarda bulunamayacaktır. Dağıtılacak toprakların yüzölçümü, toprağın kalitesine, sulu ya da susuz tarım yapılmasına ve hakkaniyeti sağlayıcı başkaca etkenlere göre saptanacaktır. Her halde köylü ailelerine dağıtılan parsellerin, asgari bir geçim düzeyi sağlaması şarttır.

Köylü aileleri ayrıca çağdaş araç ve gereçlerle donatılacak; bilimsel yöntemlerden yararlanmalarına, modern teknolojiye yararlanmalarına olanak sağlanacaktır. Bu amaçla kırsal bölgelerde (Devlet tarım uzmanları ve Makinaları istasyonları) kurulacaktır. Bunlar köylülerin istifadesine açık olacaktır. Tarımsal üretim üçlü bir sistem içinde yürütülecektir: Devlet çiftlikleri (Mevcut devlet çiftlikleri geliştirilerek kusursuz işletmeler haline getirilecektir); Köylülerce kurulacak Kooperatif'ler; Özel işletmeler... Bu üç tip işletme arasında koordinasyonu sağlamak üzere bir örgüt kurulacaktır. Bu örgütte köylülerin temsilcileri çoğunlukta bulunacaktır.

Ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlanması işleri de bu komisyonun görevleri arasında bulunacak, köylüyü soyan araçlara fırsat verilmeyecek, bunlar ortadan kaldırılacaktır.

Toprak reformundan beklenen yararlar Türkiye'nin sanayileşmesi ve plânlı kalkınması için de düşünülmelidir. Reformun ekonomik kalkınma üzerindeki etkisi olsun, istihdam sorunu üzerindeki etkileri olsun, servet ve gelir dağılımı üzerindeki etkileri olsun, ancak sanayileşme hareketi içinde ve onunla koordine edilerek hesap edilmek gerekir. Bu değerlendirmeler ulaşım, kredi ve ticaret alanlarını kapsıyacak biçimde de yapılacağından Sosyalist Parti iktidarında plân, ulusal ekonominin düzenleyici, yön ve hız verici başlıca etkeni haline gelecektir.

3) Ormancılık.

Yurttaşlarımızdan önemli bir kesiminin yaşadığı orman bölgelerinin sorunları öncelikle çözüme kavuşturulacak sorunlardır. Ormanların mülkiyeti Devlete aittir. Orman mülkiyeti özel kişilere devredilemez. Ormanları orada yaşayan emekçilerle birlikte Devlet işletir. Ormanı koruma ve üretme tedbirleri, o bölgede yaşayanların ihtiyaçları da gözönünde tutularak saptanır. Orman ürünlerini mahallinde işleyecek ve değerlendirecek endüstri kollarının kurulması bunlar arasındadır. Orman bölgelerinde yaşayan yurttaşların tarla, mera gibi sorunlarına, toprak reformu kapsamında çözüm getirilir.

4) Köy Sorunu.

Ve kırsal bölgelerde yaşayan emekçilerin, kentlerdeki emekçilere oranla daha da geri olan yaşam düzeylerini, genel endüstrileşme hareketi içinde hızla iyileştirmek ve giderek daha genel plânda, kentle köy çelişkinin ortadan kaldırmak Sosyalist Parti'nin amacıdır.

Köyün ekonomik, sosyal kültürel kalkınması, köy ve çevresinin sağlık sorunu öncelikle ele alınacaktır. Köy enstitüleri günümüzün koşullarına uydurularak yeniden açılacaktır. Köylerde sağlık odaları ve bir çok köyle irtibatlı olarak (Kırsal bölge ilk Yardım sağlık evleri) kurulacaktır. (Devlet tarım makinaları ve uzmanları) istasyonları dolayında sinema, tiyatro ve konferanslar için kullanılacak salonlar ve kitaplıklar yaptırılacak; spor alanları kurulacaktır. Böylece köyler ortasında uygarlık merkezleri meydana gelmiş olacaktır. Kentli emekçilerin yararlandığı tüm sosyal haklardan köylü emekçiler de yararlanacaktır.

Emekçilerin ürettikleri şeyler üzerinde egemen olmaları ve çalışma koşullarını kendileri düzenlemeleri hakkındaki ilkedden hareket eden Sosyalist Parti, emekçilerin, çalıştıkları işyerleri ve kollarının yönetim ve denetiminde, söz ve karar sahibi olmalarını ister.

5) Plan :

Geri bırakılmışlık ve sömürüye karşı yürütülen mücadele de, kapitalist ilişkilerin etkisinden sıyrılarak hızla endüstrileşmenin

teme' koşul o'duğu kesinlikle bilindiğinden, bu iş, emekçilerin ağırlığındaki yepyeni bir Devlet mekanizması ile gerçekleştirilecektir. Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamız, makina üreten ağır endüstri kollarının kurulması esasına dayalı olarak, beşer ya da üçer yıllık kalkınma planlarınca saptanan uyumlu ve dengeli bir gelişme çizgisi izleyecektir. Yatırımların plân hedeflerine göre gerçekleştirilmesi, emekçilerin yönetim ve denetiminde bulunan Kamu kesmi için de, türlü teşvik edici tedbirlerle harekete geçirilen özel kesim için de, bir görev niteliği taşıyacaktır. Plânın hazırlanmasında, yatırım amaçlarının saptanmasında, emekçiler de söz ve karar sahibi olacaklardır.

6) Eğitim.

Ekonomik kalkınma ve ilerlemenin, bilimsel ve teknolojik ilerlemeye sıkı sıkı bağlı bulunduğu bilinmektedir. Böylece çağdaş eğitim'in tabanda yaygın hale getirilmesi, bir de bu nedenle zorunlu oluyor. (İş-egitim) sisteminin yurt çapında uygulanması ile emekçiler, emekçi çocukları da yeteneklerini sonuna kadar geliştirme olanağına kavuşacaklardır. Ve giderek kol ve kafa emeği arasındaki çelişki ortadan kalkmağa başlayacaktır. Bilim'in, felsefenin, sanat ve edebiyatın, beden eğitimi ve sporun, emekçi yığınlarının yabancı olmadığı, gönüllerince yararlandıkları nesnelere haline gelmesi, kültürümüze taze bir kan, kökten gelen bir canlılık kazandıracaktır. Halkın yaratıcılığının, bilim, sanat, edebiyat, düşün alanlarında da yeni örnekleriyle karşılaşılacaktır.

7) Demokratik rejim tabana oturmalıdır.

Demokratik rejim tabana oturtulacaktır. Demokrasinin yurttaşların hergünkü yaşamında gerçekleşmesi için, işyerlerinden başlayarak, köy, mahalle, belediye, İl idaresi ve Devlete kadar varan tüm yönetime ve karar organlarında, emekçiler söz sahibi ve karar sahibi olacaklardır. Ulusal iradenin parlamentoda daha etkili biçimde temsili sağlanacaktır. Ayrıca Anayasa değişiklikleri, önemli yasalar ve yabancı devletlerle imzalanan sözleşmeler için halk oylaması (referandum) uygulanacaktır. Bunlardan başka emekçilerin her alanda örgütlenmeleri ve böylece uyanık bir halk oyu oluşturmaları sağlanacaktır, emekçi yığınlarının demokratik bir baskı elemanı olarak görev görmelerine olanak verilecektir. Emekçilerin kendi gazetelerini, dergilerini, kitaplarını çıkarmaları için gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Toplumda emek gücünün sahibi somut insana, emeğe layık olduğu yer verilecektir. (Herkes iş ve işe göre gelir) ilkesi esas alınacaktır. Yeni iş alanları açılarak işsizlikle mücadele edilecektir. Herkesten gelirine göre vergi alınacak, emekçilerin sırtına yüklenen vergi adaletsizliğine son verilecektir. İşsizlik, sağlık, emeklilik sigortası tüm emekçileri kapsayacaktır.

8) Anayasa Değişikliği

Cumhuriyetimizin demokratik esaslara gerçekten dayanması sağlanacaktır. Bu amaçla: özellikle son değişikliklerden sonra, temel ilkelerle çelişik hale gelmiş olan Anayasa maddeleri yürürlükten kaldırılarak, bunların yerine demokrasinin temel ilkelerine uygun maddeler getirilecektir. Ulusumuzun büyük çoğunluğunu oluşturan işçilerin, köylülerin, kol emekçilerinin T. B. M. Meclisinde bu durumla orantılı biçimde temsil edilmelerini sağlayacak yasa değişiklikleri yapılacaktır.

Yüksek öğrenim koşulu yüzünden emekçilere kapalı olan; halk oylamasından geçmeyen üyelikleri ile demokrasiye ters düşen; yasama tekniği bakımından da gerekliliğine inanmadığımız Cumhuriyet Senatosu kaldırılacaktır. Kurtuluş Savaşı yıllarında ve Cumhuriyetin kuruluşunda olduğu gibi, tek meclis sistemine dönülecektir. Anayasamızın demokratik Cumhuriyet ilkesi ile bağdaşmayan ve bürokrasinin egemenliğini sürdüren tüm kurumlar kaldırılacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme görevini tam anlamda yapabilmesi sağlanacaktır.

Nisbi temsil sistemi Anayasa hükmü haline getirilecek; bir partiye verilen oyların, her ne suretle olursa olsun, bir başka partiye mal edilmesi kesinlikle önleneyecek, Parlamentoda her parti aldığı geçerli oylar oranında sandalyaya sahip olacaktır. Seçme yaşı 18, seçilme yaşı 22 olarak saptanacaktır. Siyasal düşünce ve eylemlerinden dolayı hükümlü bulunanların sabıka kayıtları silinecek ve bu gibilerin Meclislere seçilemeyeceği hakkındaki yasa hükmü yürürlükten kaldırılacaktır.

9) Antidemokratik yasalar yürürlükten kalkacak

Tüm anti-demokratik yasalar, özellikle faşist İtalya'dan aktarılmış olanlar, hemen yürürlükten kaldırılacaktır. İnançlar ve düşüncüler suç kapsamı içine alınarak yasaklanamaz,

Düşün ve inançlar özgürdür; herkes, düşün ve inançlarını her türlü araçla, tek başına ya da başkalarıyla birlikte serbestçe açıklayabilecektir.

10) Adalet Mekanizması

Adliye mekanizmasında köklü reformlar yapılacaktır. Davaların uzaması kesinlikle öncelenecektir. Kırsal bölgeler için yeni bir sistem getirilecek, gezici mahkemeler kurulacaktır. Ceza davalarında jüri esası kabul edilecektir. **Tabii mahkeme dışında özel yargı mercileri bulunmayacaktır. Devlet Güvenlik Mahkemeleri, Sıkıyönetim Mahkemeleri kaldırılacaktır. Askeri mahkemeler sadece askerler arasındaki askeri suçlara bakacaktır.**

**Sanığın tevkif edilmemesi esastır. Tevkif kararı ancak yasa-
nın belirteceği sınırlı nedenlerin bulunması halinde verilebilecektir. İşkence kesinlikle önleneyecektir. Bu maksatla itiraf tek başına delil olmaktan çıkartılacaktır. İşkenceci ağır cezaya çarptırılacaktır. İşkence suçunda zamanaşımı işlemeyecektir. İşkence ihbar ve şikâyetlerini savsaklayanlar, işkenceci gibi ceza görecektir. Adli zabıta örgütü kurulacaktır ve öteki zabıta örgütlerinden ayrı bir statüye bağlanacaktır. Yakalanan sanık hiç bekletilmeden adliye zabıtasına teslim edilecektir. Sanığa, soruşturmanın hazırlık safhasında Avukat verilecektir. Sanığın burada ancak kimliği saptanacak ve kendisine hangi suçtan sanık olduğu sözlü ve yazılı ile anlatılacaktır. Sorgu avukat huzurunda yetkili yargıç tarafından yapılacaktır. Göz altında bulundurma süresi 12 saati aşamaz.**

İnfaz sistemi sanığın toplumca kazanılması esasına göre yeniden düzenlenecektir. Ölüm cezası kaldırılacaktır.

11) En yüce değer : Emek ve Sosyal Güvenlik

Yaratıcı emek toplumun en yüce değeridir. Başka her şey buna göre değer alır. Ulusal gelirden herkes harcadığı yaratıcı emeğe göre pay alacaktır. Bunu kuşkusuz en iyi, en haklı biçimde yapacak olan, yaratıcı emek gücünün sahipleridir; yani işçilerdir, köylülerdir, her meslekten emekçilerdir... Demek ki, yaratıcı emeği en yüce değer sayan bir toplum düzeni, ancak işçi sınıfının, köylülerin, tüm emekçilerinin iktidarında kurulabilecektir.

Böylece «İnsanın insan tarafından sömürülmesine» son verecek olan sosyalizm yolunda kesin bir adım atılmış olması, aynı zamanda yepyeni bir ahlak anlayışının doğup yerleşmesine yol açacaktır. Yaratıcı emeğin en yüce değer sayılması ve toplumsal ilişkilerin bu esasa göre düzenlenmesi, kişilerin toplum içinde gerçek yerlerini bulmaları sonucunu doğuracaktır. İnsanlara sevgi ve saygı egemen olacaktır. Kardeşçe dayanışma ve işbirliğini amaçlayan bu toplumda yepyeni bir hak ve görev anlayışı kökleşecek; üretim koşullarına ve ürettikleri şeylere egemen olmasını başaran emekçiler, özgürlük dünyasına ilk adımlarını atmış olacaklardır.

Altını çizerek belirtmek gerekir ki, insanlara sevgi ve saygı esaslarına dayalı bir toplum, insanları yaşlılıklarında, hastalıklarında dertleriyle başbaşa çaresiz bırakamaz. Emeği en yüce değer olarak kabul eden bir toplum, yaşlılık ya da hastalık nedeniyle gücünü yitirmiş insanları, suyu sıkılmış limon gibi bir kenara atan toplum demek değildir. Tersine, yaşlıların güven ve huzur içinde yaşamalarını sağlayan; hastaları en kısa zamanda sağlığa kavuşturan toplum demektir. Sosyalizmde insanların kardeşçe dayanışması, gençlik çağını da, yaşlılık çağını da, sağlığı da hastalığı da sakatlığı da kapsar. İnsanlar iyi ve kötü günler için ortaktırlar; toplumsal yaşamı bir bütün olarak beraberce karşılarlar. Sosyal güvenlik, emekçilerin iktidarında rejimin vazgeçilmez bir ögesidir.

Sosyalist Parti iktidarı, emekçilerin doğrudan doğruya kendi iktidarı olarak, emekçilere asıl dünya nimetlerinden, kendi yarattıkları değerlerden, beraberce yararlanmaları olanağını sağlayacak; insanların birbirlerine sevgi ve saygı bağlarıyla bağlı buldukları, yaratıcı emek güçlerini birlikte değerlendirdikleri yeni bir düzen, yeni bir yaşam getirecektir.

12) Doğu Sorunu

Geri-bırakılmış yurdumuzda, Doğu genellikle daha da geri bırakılmış bir bölgedir. Bu bölgedeki illerimizin ve bu illerde yaşayan yurttaşlarımızın çözüm bekleyen türlü sorunları vardır. Bu sorunları Sosyalist Parti tüm yurt sorunları içinde ve onlarla uyumlu olarak, ama öncelikle ele alacaktır. Ta ki, bu «muhrumiyet» bölgesi ile öteki bölgeler arasındaki fark kapatılsın... Doğunun doğal zen-

günlükleri değerlendirilerek bir sanayi bölgesi olması için özel çaba gösterilecektir. Doğu aynı zamanda tarım ve hayvancılık bölgesidir. Toprak reformunun hızla uygulanması hem toprak ağalığının tarihe karışması sonucunu doğuracak, hem de tarım ve hayvancılıkta modern yöntemlerin uygulanmasına olanak hazırlayacaktır.

Bu işler az çok zaman alacak işlerdir. Sosyalist Parti iktidara gelir gelmez, hiç zaman kaybetmeden, tüm haksızlıklara derhal son verecektir. Doğu sorununa egemen çevreler ırkçı bir milliyetçilik açısından bakmaktadırlar. Oysa üzerinde yaşadığımız bu ülke, doğulu, batılı, kuzeyli, güneyli ayrımı gözetmeden hepimizindir. Hiç birimizin, ötekiler karşısında üstünlük iddiasında bulunmağa hakkı yoktur. İster Türkçe, ister kürtçe, arapça, ister çerkezçe konuşsun, ister rumca, ermenice, yahudice konuşsun, ister müslüman, ister hıristiyan, ister musevi olsun; ister sünni, ister alevi olsun bu topraklar üzerinde yaşayan ve Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağları ile bağlı bulunan herkes bu ülkenin eşit haklara sahip öz evlatlarıdır. Bunlar arasında ayrıcalık gözetilemez, Anayasamızın 12. maddesi açıktır. «Herkez dil, ırk, cinsiyet, sınıf, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin, kanun önünde eşittir.»

Sosyalist Parti, doğu sorununu ve ayrıcalık gözetilen tüm sorunları, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğü ve emekçi halkının kardeşçe dayanışması esasları içinde sosyalistçe çözmek kararındadır. Doğu sorununa da tüm sorunlarımız gibi, Türkiye'nin bütünlüğü içinde yaklaşmaktayız. Sosyalizme giden yolda bir bütün olarak ilerleyeceğiz ve sosyalizmi bağımsız Türkiye'nin bütünlüğü içinde kuracağız.

13) Ulusal Savunma

Ulusal savunmamızda, çağımızın ulusal kurtuluş savaşı felsefesine dayalı yöntemler, göz önünde bulundurulacaktır. Saldırgan üstün güçteki düşmana karşı, yurdunu savunan halkın savaşı, üstünlüğünü ortaya koymuştur. Nizami ordu yanında halk savaşı yöntemleri de geliştirilmelidir. Bizim gibi modern silahlarını kendisi yapamayan Devletler için, halk savaşı yöntemleri hayati bir zorunluluk taşımaktadır. Bir yandan da savaş sanayimizi modern silahları yapacak düzeye getirmek için ciddi çaba harcanacaktır.

Bu alandaki girişimler ekonomik ve sosyal kalkınmamızla uyumlu olacak, genel gelişme ve büyümeyle aksatmayacaktır.

14) Emperyalist Devletlerle, Büyük devletlerle bütünleşme, askeri ittifak yok

Emperyalist devletlerin, büyük devletlerin önderliğindeki ekonomik siyasal, parasal, ticari, kültürel bütünleşmeyi amaçlayan sözleşmelere; Askeri ittifak ve bloklara girilmesine kesinlikle karşıyız. Bu gibi birleşmelerde, her bakımdan güçsüz olan küçük devletler zararlı çıkarlar. Bütünlük bağımlı duruma düşerler. Sosyalist Parti iktidara gelir gelmez bu gibi sözleşme ve anlaşmaları hemen feshedecektir. Avrupa Ortak Pazar sözleşmesi, NATO ittifakı, Amerika ile imzalanmış ikili anlaşmalar, CENTO İttifakı feshedelimiz uluslararası belgelerin başında gelmektedir.

Büyük devletlerle askeri ittifaklar imzalamak bize her zaman pahalıya mal olmuştur. Tarihimizden gereken dersi almalıyız. İttihat ve Terakkinin ileri gelenleri, Osmanlı devletini Birinci Dünya savaşına Almanların bir oldu bittisi sonunda soktular. Alman emperyalizminin çıkarları yolunca dört yıl savaştık; kuşaklar tükettik ve bir imparatorluğu yitirdik. Buna rağmen İkinci Dünya savaşından hemen önce, İngiltere ve Fransa ile üçlü İttifakı imzaladık. Buna göre kimi koşullar gerçekleşirse, bu sefer de onların safında savaşa girecektik. Bereket versin koşullar gerçekleşmedi de emperyalistlerin buyruğunda savaşa katılmadık. İkinci Dünya savaşından hemen sonra, Sovyetlerin kimi isteklerinden telaşa kapılan zamanın hükümeti, Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin kucağına atmıştır. Amerikaya Türkiyede askeri üs kurma ve askeri personel bulundurma hakkını tanıyan ve daha başka ödümler veren ikili anlaşmalar imzalandı. Kimi sosyalistler bu durumu o tarihte protesto ettiler; bunun tehlikelerini ortaya koydular. Ve yıllar sonra Millet Meclisinde TİP adına yapılan ilk konuşmada, ikili anlaşmalarla Amerikaya tanınan ödümlerin ulusal bağımsızlığımızla asla bağdaşmadığı, üstelik Türkiye'yi bir nükleer hedef haline getirdiği açıklandı. O tarihte büyük tepkilere yol açan bu konuşmanın, aradan on yıl geçtikten sonra kısmen de olsa yetkili bir ağızdan doğrulandığına tanık oluyoruz: 12 Mart muhtırasına imza koyan komutanlardan biri, Amerikanın yardımı kesmesi ve silah sevkiyatına ambargo koyması üzerine, tesislerden on fazla Amerikanın, da-

ha sonra NATO'nun, en az da Türkiye'nin faydalandığını açıklamış «bu tesisler nükleer ve konvansiyonel savaşlar için ilk hedefdir ve Türkiye için tehlike teşkil etmektedir» demiştir. (9.2.1975 günlü gazeteler).

Biz ilke olarak büyük devletlerle askeri ittifak imzalanmamasını, ülkemizde üs ve yabancı askeri personele ödün verilmemesini savunuyoruz. Barış zamanında bu gibi ittifaklar asla yapılmayacaktır. Ulusal bağımsızlığımızı, ülke bütünlüğümüzü korumak için girişeceğimiz bir savaşta, koşullar bir büyük devletle ittifak etmemizi zorunlu hale getirebilir. Böyle bir zorunlulukla karşılaşıldığında da yukarıki ilke ışığında ve ulusal bağımsızlığımızı güveneye alarak, silahlı kuvvetlerimiz yabancı komutanlar emrine verilmmeden sınırlı bir işbirliğine gidilebilecektir.

15) Tam Bağımsız Dış Politika

Dış politikada tam bağımsızlık, ülke bütünlüğü, eşitlik, içişlere karışmama, karşılıklı çıkar ve saygı esaslarına titizlikle bağlı kalmaktır. Bu, Kurtuluş Savaşımızda izlediğimiz anti-emperyalist çizgi doğrultusunda ve o tarihten buyana geçen olaylardan ders alınarak uygulanacak olan bir politikadır. Dış politikamız, ulusumuzun meşru hakları ve çıkarları gözönünde tutularak saptanacaktır. Emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmaya çalışan mazlum uluslarla, halklarla dayanışmaya ve işbirliğine gereken önem verilecektir. Sosyalist Parti ulusal bağımsızlığın kazanılması ya da korunması için emperyalizme karşı girişilen Kurtuluş savaşlarını haklı ve meşru sayar. Bağımsızlığı ve ülkesi çiğnemenen ulusların yanında yer alır; saldırganı protestodan başlayan tüm uluslararası müeyyideler zincirini, halin icaplarına göre harekete geçirmek için çaba harcar.

Türkiye'nin hiçbir devletin toprağında gözü yoktur. Sosyalist Parti yukarıda sayılan esaslar dairesinde, tüm devletlerle normal ilişkiler kurmak ve sürdürmek ister. Ancak her zaman emperyalizmin Dünya ve Türkiye için ne korkunç bir afet olduğu bilinci içinde hareket eder. Uluslararası anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözülmesinden yanadır; saldırı savaşı hazırlanmasını ve açılmasını insanlığa karşı işlenmiş bir suç sayar. Ve Nurenberg Mahkemesi kararları ışığında, saldırı savaşı hazırlamak, açmak ve yürütmek-

ten suçlu olan devlet adamlarının yargılanması gereğine inanır. Dünya barışının gerçek temeller üzerine oturtulması için uğraşır; Nükleer ve konvansiyonel silahların uluslararası denetim altında sınırlandırılmasını ve giderek kesin silahsızlanmaya ulaşılmasını dış politikasının ana hedefleri arasında görür. Atom enerjisinin barışçı amaçlarla insanlık yararına kullanılması için gerekli girişimlerde bulunulmasını; nükleer enerjiden tüm ulusların yararlanmasını sağlayacak uluslararası bir örgütün vücuda getirilmesini zorunlu görür. Sosyalist Parti dünya ticaretinin emperyalist devletlerin egemenliğinden kurtarılması ve yoksul halkların soyulmasına son verilmesi için, yoksul devletler arasında işbirliği yapılması gereğine inanır. Yoksullara dayatılan fiatların kırılmasını amaçlayan tedbirler alınmasını ister.

Gelecek sayıda : ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (Partiler ve Sınıflar)

ÜSTAV

SOSYALİST PARTİ

Merkez Yürütme Komitesi

Genel Başkan ... **Mehmet Ali AYBAR**

Genel Sekreter ... **Cenan BIÇAKÇI**

Genel Sayman ... **Uğur CANKOÇAK**

Genel Sekreter Yardımcıları ... **Ayata BEĞENSEL**
Galip ATAÇ

Kafa Emekçisi Üyeler ... **Erdoğan ÖZEN**
Metin SALLAHOĞLU
Kemal NEBİOĞLU
İsmet ERDEMOĞLU

Kol Emekçisi Üyeler ... **Zeki KESKİN**
Refik ÖZBAR
Vural ACAR
Mahmut DEMİRAY
Mustafa ÖZ
Süleyman CEYDELİLER
Savlet DAĞLAR

**sosyalist
yol**

AYLIK DERGİ

Sayı : 1 — TEMMUZ — 1975

Sahibi : Talât KILIÇ,
Yazışleri Müdürü: Şafak KUTAL
Adres : Babıâli Caddesi No. 14
Kat : 2 — İSTANBUL
Ankara Bürosu : İbrahim Müt-
ferrika Sokak (Rüzgârlı),
Fazilet Han Kat : 1 — ULUS

Dizgi, tertip, baskı: İş Matbaacılık ve Ticaret — Telefon: 11 92 83
ANKARA — 1975

sosyalist yol

**Türkiye'ye özgü ve
bağımsız**

TÜSTAV

Kapak düzeni :

Hüseyin Acuntaş

Fiyatı 750 kuruş